

İlk kez 1956 Yılında Yayımlanan EMO'nun Dergisi, 450. Sayısına Ulaştı...

ELEKTRİK MÜHENDİSLİĞİ MECMUASINDAN YANSIYAN 25 YIL

Banu Salman-Kahraman Yapıcı

EMO Basın- Bugün 450. sayıya ulaşan Elektrik Mühendisliği Dergisi, Elektrik Mühendisleri Odası'nın yayın organı olarak hayatına Aralık 1956 tarihinde başlamıştır. Böylece EMO, "Elektrik Mühendisliği Mecmuası" adıyla ilk süreli "neşir organı"na kavuşmuştur. Başkan Emin İplikçi, Başkan Yardımcısı Adnan Ünlütürk, Yazman Fikri Suvar, Sayman Tahsin Armay, üyeler İhsan Mocan, Halid Tekeli ve İsmail Tiner'den oluşan dönemin Yönetim Kurulu adına İdare Heyeti imzasıyla yayımlanan giriş yazısında derginin çıkış amacı şöyle aktarılıyor:

"6235 sayılı Kanunla kurulan ve 26 Aralık 1954 tarihinden itibaren faaliyete geçmiş bulunan 'Elektrik Mühendisleri Odası' İdare Hey'eti olarak, meslekin inkişafı ve meslekdaşlar arasında haberleşmeyi temin maksadiyle çıkarmağı tasarladığımız mecmua ile, Odanın kuruluşu, maksat ve gayelerinin tahakkuku ile lüzumlu neşir yolunu da açmış bulunuyoruz."

Derginin toplumsal boyutu ise aynı yazıda şu açıklıkta ortaya konulmuştur:

"Diğer taraftan, gerek ziraî gerekse sınaî sahada, memleketimizin bu iki yönlü ve fakat birbirinin mütemmimi bulunan kalkınmasında Elektrik Mühendislerine düşen vazife küçümsenmeyecek kadar büyüktür. Her iki sahada da Elektrik Mühendislerine düşen vazifelerin, ilmin ışığı altında bihakkın yapılabilmesi ise, ancak fikirlerin çarpışmalarından meydana geleceği tabiidir. İşte elinizdeki Mecmua bu icabın yerine getirileceği bir meydan olacak ve ayrıca, meslektaş hak ve menfaatlerinin korunmasına, meslek haysiyet ve şerefine yükseltilmesine hizmet edecektir."

Formüllü Makalelere Baskı ve Masraf Uyarısı

Dergi hakkında teknik bilgilerin verildiği ve üyelerin desteğinin talep edildiği bölüm ise o dönemin koşullarını yansıtır. Örneğin makalelerde 2 ya da 3'ten fazla formüle yer verilmemesi istenirken, "Bol formüllü makaleler bizi, baskı ve masraf bakımından zorluğa uğratacaktır" deniliyor. Bugünün süper baskı teknikleri ve baskı makinaları ile kıyaslandığında ne zor koşullarda derginin yayın hayatına başladığını görebiliyoruz. Bilgisayarın olmadığı bu dönemde dahi yazıların elle değil daktilo ile hazırlanması ve şekillerin de çini ile aydıngere çizilmiş asıllarının istenmesi, dergi konusundaki hassasiyetin ve disiplinli çalışmanın göstergesi olsa gerek.

Fikri Özgürlük Arayışı

"Cemiyetin emrettiği kaideler içinde kalmak şartıyla" her türlü fikir veya makalenin "kritik ve münakaşası yapılabilirliğinin" belirtilmesi de çok partili yaşama geçileli 10 yıl olmasına rağmen mühendislerin fikri özgürlüğün peşinde olduklarını gösteriyor. Yayımlanacak yazılar için öngörülen telif ücreti tablosu derginin hedeflediği içeriğe de ışık tutuyor:

"İlmi telif makale; İlmi tercüme makale; Plan, proje ve tesislerin tanıtılması; Fenni mevzuat ve neşriyatın tanıtılması ve kritiği; Havadisler."

Nitekim ilk sayıda da bilimsel yazılardan, çeviriye, haberdan, analize varıncaya kadar çeşitli yazılara yer verilebilmiştir. İlk sayının ilk yazısı her dönem kritik bir öneme sahip olan enerjinin maliyeti konusuna odaklanıyor. Yüksek Mühendis

Mehmet Erdemir, “Elektrik Enerjisinin Maliyeti” başlıklı yazısında endüstriyel maliyetlerden elektrik enerjisinin maliyetinde farklı olan unsuru elektriğin depo edilemezlik özelliği olarak ortaya koyuyor. Termik ve hidrolik santrallerin maliyetlerinin ayrıntılı olarak incelendiği yazıda, elektrik enerjisinin yatırım sermayesi bakımından çok fazla para tutan bir saha olduğu kaydediliyor. “Teknik bakımdan mümkün olan her projenin mali ve iktisadi bakımdan da realizasyona şayan olması şart değildir” cümlesiyle yazı bitiriliyor. Bugün ise iktisadi bakımdan karlı her projenin “teknik ve toplumsal açıdan yapılabilir olmadığının” vurgulanması gereken bir dönemi yaşıyoruz.

Meteoroloji Mühendisliğine Doğru

Dergide o dönemin büyük etkinliklerinden olan Dünya Enerji Konferansı, haber olarak yer buluyor. Yüksek Mühendis T. Fikret Suer’in hazırladığı “Vienna’da Yapılan 5.nci Dünya Enerji Konferansı Hakkında” başlığını taşıyan bu haberin ardından o dönem EMO kapsamında olan meteoroloji mühendisliğiyle elektrik mühendislerinin bağlantısını ortaya koyan bir yazı dikkat çekiyor:

Prof. Dr. Said-Ali’nin “Hava İletkenliğinin Ölçülmesiyle 3-4 Gün Önceden Hava İstidlanın Yapılabilmesindeki Yeni İnkişaf Hakkında” yazısı.

Revue Brown Boveri’den H. Ceyhan’ın çevirisiyle M. Müller’in “Çok Yüksek Gerilimli Hatların Korunması” başlıklı bilimsel makalenin ardından yine teknik bir çalışma olarak Yüksek Mühendis Haydar Aksu’nun kaleme aldığı “Topraklama Anlamı ve Elektrik Tesislerinin Topraklanması” başlıklı yazı yer alıyor.

58 Yıl Öncesinde Güneş Enerjisine Bakış

Yüksek Mühendis Abdurrahman Durutürk’ün “Güneş Gücünden İstifade” yazısı ise güneş enerjisinin gündemde olduğu günümüzde geriye dönüp okumanın oldukça ilginç olduğu yazılardan birini oluşturuyor. Yazıda güneşten elektrik enerjisi üretiminden ev ısıtmasına, soğutmadan pişiricilerde kullanmaya, deniz suyunun distile edilmesi için güneş enerjisinden yararlanılmasından kimyevi enerji üretimine varıncaya kadar çok boyutlu olarak güneş enerjisi ele alınıyor. Yaklaşık 60 yıl önce ele alınan güneş enerjisi konusunda ülkemizin henüz elektrik üretimi anlamında

adım atmaya çalışıyor olması, yazarın aşağıdaki saptaması karşısında oldukça anlamlıdır:

“Görülüyor ki güneş enerjisi de üzerinde araştırmalar yapmaya değer bir istikbal vadetmektedir. Şurası muhakkaktır ki kömür, petrol gibi mahrukat ve atom enerjisi mevcut oldukça sanayileşmiş memleketlerde güneş enerjisi hiçbir zaman bunlarla rekabet edemeyecektir. Ancak bu kaynakların olmadığı, sanayileşmemiş memleketlerde insan ve hayvan gücünü korumak, daha müreffeh bir hayat temin etmek için güneş enerjisinden pek âlâ istifade edilebilecektir. Çok şükür bu yolda da çalışmalar vardır.”

İş İlanları Dergide

Dergide mühendislere yönelik olarak iş ilanlarına da yer verilmiştir. Bugün ise aradan geçen 57 yılsonunda mühendislerin örgütlerinin kendi üyelerine yönelik iş ilanı yayımlayarak hizmet üretmeleri yasaklanmış; işsizlik üzerinden kar kapısı yaratılırken, ücretsiz bu hizmetin üyelere verilmesi suç kabul edilip EMO’ya ceza kesilmiştir.

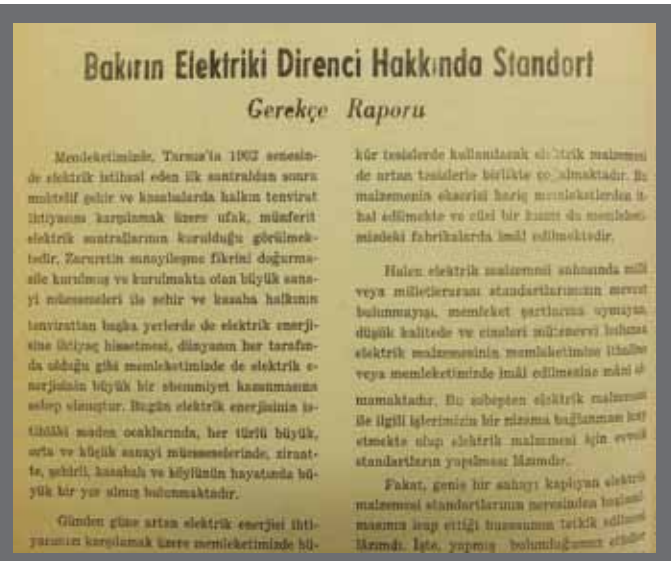
Derginin ikinci sayısında ise değişen İdare Heyeti’nin oda üyelerine seslenişinde, EMO’nun kuruluşundan bu yana geçen 2 yıllık dönemde yaptığı çalışmalar kısaca özetlenmiştir. Bu çalışmalar, bugün odanın ve ülkemizin temelini oluşturan düzenlemelere işaret etmektedir:

“Bunların içerisinde en mühim mevzuları, bir asgari ücret talimatnamesi ve elektrikle ilgili iş yerlerinde elektrik mühendisi kullanılması mecburiyetini vaz edecek bir kanun tasarısı veya talimatnamenin hazırlanması, yüksek ve alçak gerilim tesislerinde çalıştırılan işletme personelinin emniyet talimatnamesi ile Enerji Vekaleti’nin kurulması mevzuunun tetkik edilmesi teşkil etmektedir.”

Her kuruluşun temelinde yatan mali kaynak sorununun da Odanın kuruluşundan itibaren üyelerin yıllık kazançlarından Odalara tahsis edilen “yüzde 05 ödeme” olarak adlandırılan düzenleme ve aidat konusundaki icra süreçleriyle gündemde olduğu İdare Heyeti’nin yazısına yansımıştır.

EMO Toplumsal Platform Oluşturmada Öncü

EMO’nun kuruluş yıllarından itibaren ülkenin enerji sorunuyla ilgili bilimsel anlamda kamusal etkinlikler düzenleyerek tartışma ve çözüm önerileri geliştirmeye yönelik plat-

form yaratmaya çalıştığı görülmektedir. Enerji alanındaki özelleştirme ve serbest piyasalaşma ile birlikte bu alandaki seminer ve sempozyumlar dahi kar amaçlı hale getirilip, lobicilik faaliyetine sokulurken, EMO'nun kuruluşundan itibaren enerji alanında kamu yararına etkinlikler düzenleme konusunda öncülük ettiği anlaşıyor. Dergide İdare Heyeti'nin yazısında bu çalışma şöyle aktarılıyor:

“İdare Hey’etimiz, elektrikle ilgili teşekkül ve müesseselerle de işbirliği yapmış ve bu arada memleketimizdeki bir boşluğu doldurmak gayesiyle müesseseler arası bir toplantı yaparak, memleket elektrifikasyonu sahasında mevcut problemlerin hal çarelerinin münakaşasını mümkün kılmıştır.”

İlk Elektrik Malzemesi Standardı

Türkiye'nin büyük ölçüde dışarıdan satın aldığı elektrik malzemesi konusundaki standart arayışı da derginin ikinci sayısına Elektrik Malzemesi Standartları Teknik Komitesi'nin “Bakırın Elektrikî Direnci Hakkında Standart Gereke Raporu” ile yansıyor. Komitenin ilk standardı olması nedeniyle de özellik arz eden bu standartla elektrik alanında kullanılan bakırın özellikleri tarifleniyor. Elektrik Yüksek Mühendisi Ali Galip Mutdoğan'ın “Çıplak Bakır Tel Sanayi” yazısıyla da konu ülkemiz açısından ayrıntılandırılarak ele alınıyor.

İkinci sayının çeviri yazısı; Akgün Albayrak'ın tercümesiyle Elektrical Engineering'in Mart 1956 sayısından alınan “Termik Ünitelerin Boyutlandırılması” başlığıyla okuyuculara sunulmuş.

Yüksek Mühendis Abdurrahman Durutürk'ün “Özel Lambalar” başlıklı makalesinde ise ders konuları dışında kalan telsiz lambalar ve onların özellikleri ele alınarak, mühendislere yönelik mesleki eğitim kapsamında bir çalışmaya yer verilmiş.

Arka kapakta yer alan 12 TL'ye yıllık abonelik ücreti ile ilan tarifeleri de yine derginin çıkarılması için kaynak arayışını göstermektedir.

Dünyayı Takip Etme Çabası

Derginin 3. sayısı Şubat 1957 tarihinde yayımlanıyor. Oda'nın 13 Ocak 1957 tarihinde Ankara'da Yüksek Mühendisler Birliği Lokali'nde yapılan 3. Genel Kurulu'na ilişkin haberle derginin açılışı yapılıyor. Bu haberde yeni Yönetim Kurulu'na görev olarak iletilen yazılı temennilerin yanı sıra seçimler sonucunda oda organlarında görev alan yeni heyetlerin listesine yer veriliyor.

Teknik ve bilimsel yazıların yer aldığı bu sayıda dünyayı takip etme çabası, ZVDI'den Mustafa Kitaplıoğlu'nun “Gemi Tahriki İçin Nükleer Enerji” başlıklı çevirisi ve Elektrik Mühendisi Hamdi Erendor'un “1956 Yedinci Berlin Sanayi Sergisi İntibaları” aktarımıyla karşılık buluyor. Derginin bu sayısında “Yüksek Gerilim Hava Hatlarında Takat ve Enerji Kayıpları Hesaplanması ve Kıymetlendirilmesi” yazısı ile Elektrik İşleri Etüt İdaresi-Yüksek Mühendis unvanıyla yayımlanan 1980 sonrasında Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı da yapan Turgut Özal'ın ismi dikkat çekiyor.

EMO'nun Eğitim Raporu Odalara Örnek Olmuş

Elektrik Mühendisliği'nin 4. sayısında Odalar Birliği'nin Genel Kurulu sonrasında 18 Mart 1957 tarihinde toplanan Maarif Şurası'nda görüşülmek üzere teknik eğitim konu-

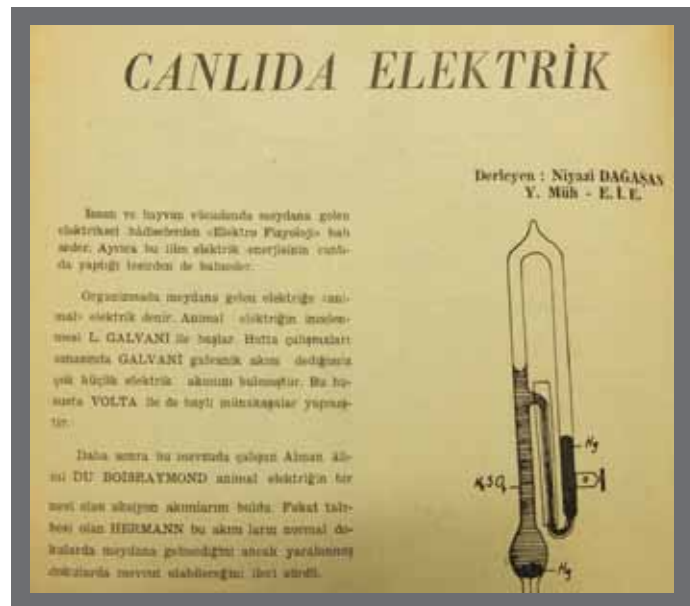
sunda EMO'nun oluşturduğu geçici komisyonun yaptığı çalışmaya yer veriliyor. İdare Heyeti'nin Faaliyetimiz yazısında ise EMO'nun İdare Heyeti'nde kabul edilen bu raporun odalar arası komisyonda da en uygun görüş olarak kabul edildiği ve diğer odalara da teşmil olacak hale getirilmek üzere çalışma yapıldığı anlatılıyor. Yine o dönemde EMO yönetiminin üyeler arasındaki ilişkileri arttırmak üzere sosyal etkinlikler ve teknik geziler düzenlemeye başladığı görülüyor.

Teknik yazıların yer aldığı dergide Dr. Yngverapp'ın yazısı, PTT'den Yüksek Mühendis Macit Benice'nin çevirisiyle “Uzak Mesafe Telefon Kablolarının Ekonomik Olarak Pünpülenmesi” başlığı altında sunuluyor. Yine elektronik haberleşme mühendisliğine yönelik olarak PTT'den Yüksek Mühendis Doğan Tuğal'ın “UHF ‘Scatter’ ve Radyo Röle Sistemleri Arasında Teknik ve Ekonomik Bir Mukayese” yazısı da dikkat çekiyor.

Derginin bu sayıda ilk olarak “İstatistik Bahisleri” bölümü adı altında “Elektrik Enerjisi Üretim ve İhtihlâki” yazısıyla Türkiye Elektrik Enerjisi Üretimi istatistik verileri analiz ediliyor. Bu tarihte Türkiye nüfusunun yüzde 25'i elektrikten faydalanabiliyor. En son Hakkari'nin 1954 yılında elektrikleştirildiği belirtilen yazıda yer alan tabloya göre 1930 yılında 78 megavat olan Türkiye'nin toplam kurulu gücünün 1956 yılında 845 megavata ulaştığı görülüyor. Üretim ise 106.3 gigavat saatten, 1785 gigavat saate çıkıyor. Dergideki teknik yazıların ciddi el emeği harcanarak hazırlandığı belli olan şekillerle görsel ve bilgilendirici bir sunuma sahip olması da dikkat çekiyor.

50 Yıl Öncesinde Biyomedikal Mühendisliği İşareti

Derginin 5. sayısı Formül ve şekiller dışında ilk kez fotoğraf kullanılarak görsel mizanpajın yapıldığı bir sayı olarak dikkat çekiyor ve kapağında Soma Termik Santral'i'nin maket resmi yer alıyor. Soma Termik Bölge Santral'i başlığı altında santralın teknik ayrıntılarına ve bölgenin enerji ihtiyacının nasıl karşılanacağına ilişkin elektrifikasyon şemasına yer verilirken, Batı Anadolu'nun elektrik ihtiyacı ve Soma linyitleri de yazının alt bölümlerini oluşturuyor. Dergide dosya çalışmasını andıran şekilde Soma Termik Santral'i yazısını tamamlayan “Elektrik Santral Tertip Tarzı” başlığı altında Yüksek

Mühendis Hüseyin Özaydın'ın çevirisine, Yüksek Mühendis Mesut A. Şenyol'un "Büyük Turbo-Generatörlerde Yeni Soğutma Sistemi" yazısı ile M. Bochet ve E. Gombert'ten Yüksek Mühendis Haluk Ceyhan'ın "Volan Vasıtasıyla Süratle Devreye Sokulan Yardımcı Elektrojen Grupları" yazısına yer veriliyor. O dönemde fizik ve matematik mühendislerini de kapsayan EMO'nun yayın organında Fizik ve Riyaziye Yüksek Mühendisi Nevzat Gürbüz'ün "Radyo Aktiviteyi Sezen; Cins, Mikdar ve Şiddetini Gösteren Aletler" yazısı dikkat çekerken, İstatistik Bahisleri Bölümü'nde bu kez "Dünya Elektrik Enerjisi Üretimi" verileri yer alıyor. Bu sayıda Biyomedikal Mühendislerinin Türkiye'deki ilk çalışmalarından sayılabilecek olan "Canlıda Elektrik" başlıklı Yüksek Mühendis Niyazi Dağışan'ın "Elektrokardiogram" şeklini de koyduğu yazısı ilgi çekiyor.

6. Sayıda İlk Kuşe Kapak

Derginin 6. sayıdan itibaren kapağının kuşe kağıda basıldığını EMO İdare Heyeti'nin bu sayıda yer verilen "Faaliyetimiz" başlıklı yazısından anlıyoruz. Ne yazık ki derginin ciltlenmiş örnekleri EMO Arşivi'nde yer almakla birlikte, ilk sayıların kapaklarının çıkarılarak ciltleme yapılmış olması nedeniyle günümüze bu kapaklar ulaşmamıştır. Dönemin önemli bir altyapı çalışma alanı olarak demiryolu taşımacılığı, bu sayıda "Sirkeci-Halkalı Elektrikli Banliyö Tren Tesisleri" başlıklı yazıyla sahneye çıkıyor. Bir önceki sayıda yer verilemeyen dünya ülkelerinin elektrik enerjisi üretim istatistikleri İstatistik Bahisleri Bölümü'nde okuyuculara sunuluyor.

Politik Yanı Ağır Basan İlk Makale

Yüksek Mühendis Zeki Serttaş'ın "Makina ve Elektrik Sana-yiimizi Derme Çatma Seri İmalat Atölyelerine İnhisar Ettirmemek İcab Eder" yazısıyla 7. sayı açılırken, bu yazının ilk politik yanı ağır basan, imalat sanayinin sorunlarına değinen bir değerlendirme olduğunun altını çizelim. "İzmir Şehri Elektrik Santralının Tevsii" yazısıyla teknik yazılara geçilirken, dünyayı takip etme arayışı içinde bu sayının ufkuna "Fransa'nın Elektrik İşleri" ve "Amerika-Alaska Denizaltı Telefon Kablosu" ile ZVDI'dan Yüksek Mühendis Mustafa Kitaphoğlu'nun çevirisiyle "Atom Fiziği ve Atom Tekniği" yazıları takılıyor. Kitaphoğlu çevirilerini sonraki sayılarda da yazı dizisi şeklinde sürdürüyor.

Otomasyon 8. Sayıyla Giriş Yapıyor

Bugün ayrı uzmanlık alanı haline gelmiş olan ve kamuoyunda çokça kullanılmaya başlanılan akıllı sistemlerin temelini oluşturan otomasyon konusu ilk kez 8. sayıda Abdurrahman Durutürk'ün yazısıyla irdeleniyor. 1958 Cigre Toplantısı başlıklı haberden ise EMO'nun merkezi Paris'te bulunan Milletlerarası Büyük Elektrik Sistemleri Konferansı'na üye olduğunu öğreniyoruz. Bu duyuru haberde, üyelere CIGRE'de sunulmak üzere konu başlıklarına yer verilerek rapor hazırlanması için çağrıda bulunuyor. İstatistik Bahisleri Bölümü'nde Yüksek Mühendis Necdet Üçoluk'un "Memleketin Elektrik Durumuna Bölgeler İtibariyle Bir Bakış" çalışması sunuluyor. Bu çalışmada elektriğin depolanamazlık özelliği nedeniyle talep ve arzın dengesinin sağlanmasında büyük önem arz eden pik güç ve yük faktörü ele alınıyor.

Mali Bütçe Dergide Yayımlanmış

Derginin 9. sayısı "Türkiye İkinci İstişari Enerji Kongresi Hazırlık Komitesi Raporu" ile başlıyor. Bu sayıda Yüksek Mühendis Sanayi Vekili Necati Türkeri'nin "154 Kv.luk Boğaz Atlama Projesi İle İlgili Meselelere Umumi Bir Bakış" yazısı dikkat çekerken, ilk kez dergide EMO'nun 1956 yılı Gelir ve Gider Cetveli'ne yer veriliyor.

EMO'nun Ekim 1957 tarihinde yayımladığı 10. Dergi "0,5'lerin Kaldırılması Hususunda Hazırlanan Kanun Tasarısı" haberiyle açılıyor. Yazıyla üyelerin yıllık gelirlerinin yüzde 0,5'inin Odaya tahsisinde üyelerle yaşanan sorunlar nedeniyle kademeli bir maktu aidat sistemine geçilmesi öneriliyor. Yine bu sayıda ilk kez bir kadın mühendis olarak yüksek Mühendis Emel Baykal'ın çevirisiyle "Manş'ı Geçecek Kablo" yazısına yer veriliyor. Dergide Yüksek Mühendis Mehmet Erdemir'in "Memleketimizde Yeni Kurulacak Sanayinin Sermaye ve Döviz İhtiyacı" başlıklı makalesiyle de mesleki alanlara ilişkin teknik yazıların ötesinde ekonomik bir değerlendirme de dikkat çekiyor.

Sarıyar Barajı'na Özel Sayı

Elektrik Mühendisliği 11 ve 12. sayısını birleşik olarak, Türkiye'nin ilk hidroelektrik mıntıka santrali olan Sarıyar Santrali'nin işletmeye açılması nedeniyle özel bir sayı olarak yayımlanıyor. Bu çerçevede Sarıyar Santrali'nin yapımında emeği geçen Etibank'ın Genel Müdürlüğü'nü de üstlenen Emin İplikçi'nin önsözüne "Elektrik Mühendisleri Odası Reislerinden" imzasıyla yer veriliyor. İplikçi, "Sarıyar Barajı, Türkiye'nin muhtaç olduğu elektrik enerjisinin 400 milyon kilovat saatini milli enerji politikamıza uygun olarak on yıllarca temin edecek bir âbide-eserdir" diyor. Tamamı kuşe basılan bu özel sayıda baraja ilişkin tüm teknik konulara değinilirken, maliyetinden fotoğraflarına varıncaya kadar toplam 62 sayfalık kapsamlı bir dosya sunumu ile karşılaşıyor.

Üyelere Seslenişte Samimiyet ve Açıklık

Ocak 1958 tarihli 13. sayı da mali sorunlar nedeniyle gecikmeli olarak, EMO 4. Genel Kurulu'nun ardından yayımlanırken, İdare Heyeti imzasıyla üyelere yapılan seslenişte Odaya üyeliğin zorunluluk olmasına karşı yapılan itirazlara şöyle yanıt veriliyor:

"Ancak kanunun bir tek maksadı vardır; o da bütün mühendisleri bir araya toplamaktır. Herhalde bir araya

gelmenin kötü bir şey olduğunu iddia edecek bir üye-miz de mevcut değildir. O halde biraz gayret de bizler gösterelim ve bir araya gelerek içimizden en iyi göreceklere bulup çıkararak, dertlerimizi ve problemlerimizi çözmeye çalışalım.”

Bu sayıda bir süreli yayın çıkarılmasında her zaman yaşanan dergiye özgün bir yazı bulmakta yaşanan güçlük de “Gecikmemizin diğer bir sebebi de sayıyı doldurmak üzere yazı bulmada uğradığımız zorluklardır” biçimde açık dille ifade edilmiştir. Bu açıklık genel olarak derginin kuruluşundan itibaren üyelere yapılan hitapların tümünde karşılaşılan bir samimiyet olarak dikkat çekmektedir.

Bu sayıda İdare Heyeti tarafından görevlendirilen Yüksek Mühendis Hüseyin Özaydın tarafından hazırlanan “İstihsalın Arttırılması Hakkında Rapor” başlığı altında enerji alanına ilişkin kapsamlı bir çalışmaya yer verilirken, meslektaşlardan da rapor ile ilgili düşüncelerini iletmeleri isteniyor. Milletlerarası Büyük Elektrik Şebekeleri Konferansı (CIGRE) duyurusunun yer aldığı dergide Matematik Mühendisliğiyle bağlantılı olarak Emel Baykal’ın çevirisiyle Grafik Çiziminde Matematik Metodu başlıklı yazısı bulunuyor. Yüksek Mühendis Zeki Serttaş’ın “İyi Bakım, İyi ve Fenni Tesisat, Elektromekanik Sanayini Esaslı Kutmak” başlıklı ve “Mesleğimizin önemli problemleri” üst başlığı altında sunulan yazısı da elektromekanik sanayinin gelişimine yönelik olarak eğitilmiş iş gücü yetiştirilmesi konusu ele alınıyor.

“Elektromagnetik dalgaları” buluşuyla ünlü olduğu belirtilerek, Alman Elektrik Mühendisi Heinrich Rudolf Hertz’in, doğumunun 100. yıldönümü nedeniyle kapak konusu yapıldığı 14. sayıda çokça teknik yazıya yer verilebildiği görülüyor. Derginin 15 ve 16. sayısından itibaren iki sayıyı birleştirilerek yayımlanırken, bu sayıda “Elektrik Mühendisleri Odası Dördüncü Devre (1958) Faaliyet Programı”na yer veriliyor. Faaliyet Programı’nda “Elektrik mevzuu ile iştigal eden bilumum elemanların salâhiyet derecelerini ve hangi işyerlerinde mühendis kullanılmasının şart olduğunu belirten bir kanun tasarısı ile Talimatname ve gerekçe raporunun hazırlanması” hedefi EMO’nun mühendislerin çalışma alanlarına ilişkin standart yerleştirmeye çalıştığını gösteriyor.

Çevre Bilinci EMO’ya Kuruluşundan Miras

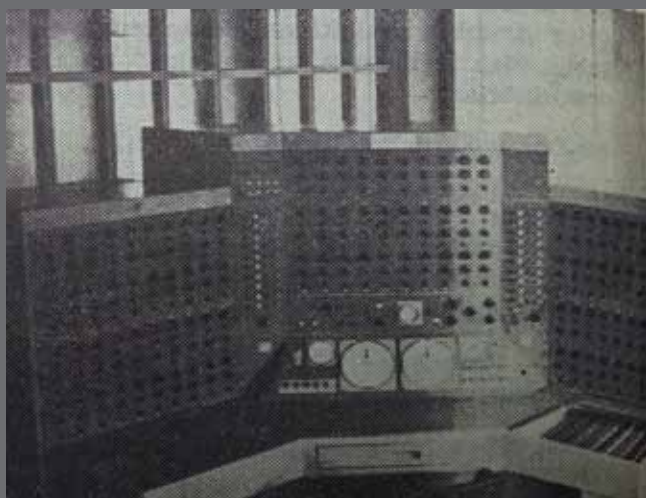
Faaliyet Programı’nda EMO’nun katılacağı ve işbirliği yapacağı kuruluşlar arasında “Dünya Enerji Konferansı Türk Milli Komitesi, Türk Standartları Enstitüsü Elektrik Hazırlık Grubu, CIGRE Türk Milli Komitesi, Türkiye Tabiatını Koruma Cemiyeti, Elektro Teknik Kurumu” sayılıyor. Görüldüğü gibi mesleki alanyla ilgili uluslararası kuruluşlar da dahil olmak üzere her platformda katkı koymaya çalışan EMO’nun, doğada dönüşüm yaratmak üzere kurulu olan mühendisliğin varlığının temelini oluşturan doğayı koruma konusunda yıllar öncesinde de duyarlılık sahibi olduklarına tanık oluyoruz.

Bu sayıda Yüksek Mühendis Haluk Ceyhan’ın “EİE İdaresinin Yeni Analizörü” yazısında, şebekelerin genişleyip karmaşık hale geldikçe güçleşen analitik yollarla sistemin etüdüünün yapılması için analizör ya da şebeke modeli denilen cihazların kullanıldığını öğreniyor ve EİE’de kullanılmaya başlanan yeni cihazı tanıyoruz.

Mühendislerin Yönetici Rolü Dergiye Yansıyor

Yine bu sayıda Yüksek Mühendis Mehmet Erdemir’in “İnsan Sevk ve İdaresi” başlıklı yazısı, o dönemde üst düzey bürokrasi dahil olmak üzere yönetici kadrolarında görev yapan mühendislerle çalışanlara yalnızca mühendis yaklaşımıyla matematiksel hesaplamalar olarak bakılmaması uyarısında bulunurken, psikolojik önermelere yer verilmesi dikkat çekiyor. Şekil, şema ve formüllerle bezeli teknik yazıların büyük yer kapladığı dergide Kuzey-Batı Anadolu Şebekesi Enerji Sarfiyat Durumu tablosu okuyuculara sunuluyor. Derginin bu sayısında ilk kez arka arkaya sıralanan kısa kısa haberlerin bulunduğu bir sayfa yapıyor.

Elektrik Mühendisliği Mecmuası, Temmuz-Ağustos 1958 tarihli 19-20. sayısının açılışını, Yüksek Mühendis ve Sanayi Vekili Kemal Tan’ın “Türk Elektrikçiliğinin Kurucusu” olarak sunduğu Ord. Prof. Burhaneddin Sezerar’ın anısına kaleme aldığı “Burhan Hocamız” başlıklı biyografik bir anı yazısı ile yapıyor. Ardından Yüksek Mühendis Dr. Muammer Çetinelik’in “İki Büyük Atom Alimi” olarak, yaşamlarını yitiren iki bilim insanını tanıtan “Fen Dünyasının İki Büyük Kaybı Ernest Lawrence ve Frédéric Joliot” yazısı yer alıyor.

Müteşebbislere Dersler

Yüksek Mühendis Mehmet Erdemir, bu sayıda da okuyucunun karşısına “Müteşebbisin Sanayideki Rolü” başlıklı yazısıyla çıkıyor. “Gerçi zamanımızda, Darwin’in hayvanlar alemi için ortaya attığı tabii istifa nazariyesinin iktisadi sahadaki bir nevi tatbikatı olan Mançester Liberalizmi artık eskisi gibi revaçta değildir. Fakat bu, müteşebbisin rolünün sona erdiğine delâlet etmez” diyen Erdemir, müteşebbisin rolünü dünyaca ünlü iktisatçılar Joseph Schumpeter ve John Maynard Keynes’den alıntılarla ele alıyor. İktisat dışı faktörlerin dikkate alınması gerekliliğine dikkat çekerken, “Bu bakımdan her endüstri işletmesinin teknik-iktisadi cephesi yanında bundan daha da mühim olan içtimai bir cephesi vardır. Fakat maalesef çok fazla maddileşen çağımızda meselenin bu tarafı çok kere unutulmaktadır” diyor.

Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomi Komisyonu Elektrik Enerjisi Komitesi’nin Cenevre’deki 16. Toplantısı da Yüksek Mühendis Ali Galip Mutdoğan’ın yazısıyla aktarılıyor.

Telekomünikasyon Enstitüsü 1958’de Kuruluyor

Derginin 21-22. sayısı Compagnie Française d’Entreprise’de mühendis olan EMC-RAR Şirketi Umum Müdürü unvanıyla M. Dubout’un yazdığı “Kemer Barajı” çeviri yazısıyla açılıyor. Bu sayıda teknik elemanların görev ve yetkilerine ilişkin gerekli kanun veya talimatnamenin hazırlanması için oluşturulan komisyonun hazırladığı tasarı, dergi aracılığıyla üyelerin görüşüne sunuluyor. Telekomünikasyon Enstitüsü’nün 24 Mart 1958 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan talimatname ile kurulduğunu öğreniyoruz. Dergide ilk kez Yüksek Mühendis Kirkor Demirkes’in hazırladığı “Son Yılın Mesleki Bibliyografyası” aracılığıyla mühendisler takip edebilecekleri, kitap, dergi ve rapor gibi yayınlar konusunda tanıtımlar da içeren bir kaynakça sunuluyor.

Örgütlenmede Çözüm Arayışları

Yılın son süreli yayını olarak 23-24. sayıda EMO ve üyeleri açısından önem taşıyan 6235 sayılı Kanun’da yapılacak değişikliğe bir bölüm ayrılıyor. “10 Aralık 1957 Elektrik Mühendisleri Odası Umumi Kâtipliği tarafından vaki istek üzerine hazırlanmıştır” notu düşülen yazıda, “Kanun Hangi Maksat ve Gayeleri İstihdaf Etmek Üzere Teklif Olundu?”, “Kanunun Bazı Aksak Noktaları”, “Tatbikatta Görülen Güçlükler ve Zuhur Eden Problemler”, “Ne Yapılabilir?”, “Yeni Bir Mühendis ve Mimarlar Odasının Bünyesi Hangi Prensiplere Dayanmalı” ara başlıklarıyla konu ayrıntılı ele alınıyor. Ardından “Elektrik Mühendisleri Odası 4. Umumi Heyetinin teşkil etmiş olduğu” notuyla 12 Ocak 1958 tarihli “6235 Sayılı Kanun Tadilatı Komisyonu” Raporu’na yer veriliyor.

Derginin 25-26. sayısından itibaren içindekilere yer verilen kapak çalışmasını arşivlerde bulabiliyoruz. Ön kapak içinde de “sahibi, mesul müdürü, neşriyat encümeni, adres ve telefon bilgilerinin bulunduğu künye yer alıyor. Bu sayıda üyelerle Oda arasında sorun olan gelirlerinin binde beşi düzeyindeki kesintiye ilişkin olarak mesleki kazançla diğer kazançların ayırt edilememesi nedeniyle binde 5 uygulaması yerine memur ve serbest çalışanlardan maktu bir ödeme alınmasına karar verildiği üyelere duyuruluyor.

Elektrik Mühendisliği Dergisi’nin 2 yıllık yayın hayatından sonra kurumsallaşmaya başladığı, her ay olamasa da 2 ayda

bir düzenli olarak çıkarıldığını görüyoruz. EMO Dergisi teknik yazılar ağırlıklı olmakla birlikte, EMO’nun mali bütçesi, çalışma raporu, EMO genel kuruluna ilişkin bilgiler, yurtdışından çeviriler, sergi ve kongre duyuruları gibi oldukça geniş bir içerikle yayımlanmaya devam ediyor.

Münakaşa Sayısı

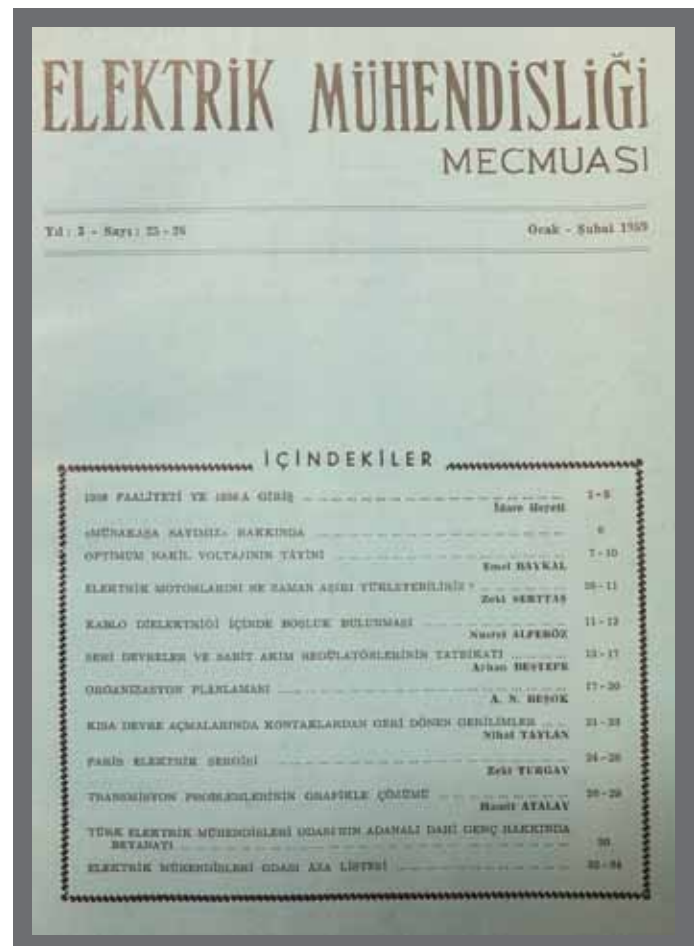
1959 yılında ilk kez özel bir “Münakaşa” sayısı yayımlanıyor. Temmuz-Ağustos 1959 tarihli 31-32. Sayıda Münakaşa sayısının amacı şöyle açıklanıyor:

“Ecnebi Memleketler Mühendis Odalarınca gelenek haline gelmiş olan ve yılda birkaç kere tekrarlanan münakaşa haftalarının yerine Elektrik Mühendisliği Mecmuasında 1958 sonuna kadar neşredilmiş yazılar üzerinden biz de münakaşa açılarak, bu geleneğin memleketimize de sokulmasını arzu ediyorduk ve Temmuz sayısının bu konuya ayırdığımızı 6 ay evvelden bildirmiş, meslektaşlarımızın âlâkasını beklemiştik.

Müteaddit defa tekrarlanan davetimize ancak iki âzamız iştirak etti. Onlara ve onların suallerine cevap vermek zahmetinde bulunan müellif arkadaşlarımıza buradan teşekkür ederiz.”

Böylece EMO’nun o tarihlerde sosyal medyada bugün yaygın olan forum anlayışını teknik konularla ilgili olarak dergiye taşımaya çalıştığına tanık oluyoruz.

Eylül-Ekim 1959 tarihinde yayımlanan 33-34. sayıda yer verilen bir yazıdan, 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu’nun bazı maddelerinin değiştirilmiş olması nedeniyle birlik bünyesindeki odaların talimatnamelerinin uyumlulaştırılması amacıyla EMO’nun 18 Temmuz

1959 tarihinde “Fevkalade Umumi Heyet Toplantısı”, yani Olağanüstü Genel Kurul yaptığını anlıyoruz.

Elektrifikasyon Sayısı

Kasım-Aralık 1959 tarihli sayı ise Elektrik İşleri Etüt İdaresi’nin 1959 sonu itibarıyla Türkiye Elektriklendirme Planı Haritası’na da yer verilerek “Elektrifikasyon Sayısı” olarak yayımlanıyor. Bu sayıda elektrik enerjisi alanına yönelik olarak Türkiye’deki mevcut durumu ve gelişmeleri kapsayan oldukça ayrıntılı yazılar bulunuyor. Türkiye elektrik tarihinde dönüm noktası olarak değerlendirilebilecek olan Türkiye Elektrik Kurumu’nun kurulmasına ilişkin ilk kanun teklifine de madde madde yer ayrılmış. Bu sayının oldukça ilgi gördüğünü de sonraki sayıda yer alan Yayın Kurulu yazısında okuyoruz.

EMO, dergiye üyelerine sorular yönelterek derginin içeriğine ilişkin olarak anket çalışması yapmış, anket sonuçlarını da Mart-Nisan 1960 sayısında yayımlamıştır.

EMO Dergisi’nde 1960 Müdahalesi

Türkiye tarihi açısından bir dönüm noktası kabul edilen 27 Mayıs 1960 askeri müdahalesi, derginin Mayıs-Haziran sayısının ilk sayfasına yansıyor. “27 Mayıs 1960 sabahı Türkiye’imiz, hırslı politikacıların plânsız, programsız, adaletsiz ve müsrif partizan idaresinden kurtulmuş, ümit ve sevinç verici yeni bir devire girmiştir” diye başlayan “Aramızda” başlıklı başyazıda Ordunun müdahalesi yerinde bulan ifadelerle devam ediyor. Hemen arkasından gelen Yüksek Mühendis Mehmet Erdemir’in “Meslekdaşlarla bir dertleşme” başlığı taşıyan yazısı ise bugün de demokrasinin ders çıkarması gereken noktalara parmak basıyor.

Demokratik bir yönetimin yalnızca siyasi partilerin mücadelesinden ibaret olmadığı, odalar ve birlik gibi müesseslerin bu mücadele içinde yer almasının zorunlu olduğu anlatılırken, bir mühendisin Teknik-Haber Gazetesi’ndeki yazısına şöyle itiraz ediliyor:

“Yarabbi, ne utandırıcı bir itiraf! Birkaç seneden beri memleket korkunç bir diktatoryaya doğru sürükleniyor ve TMMOB kılını kıpırdatmıyor. Maamafih, Birliği ve Odaları sakıt hükümetin emrine sokmak için elinden geleni yapmış olan bu kalemin sahibinden daha başka türlü de beklenemezdi.”

EMO’nun TEK Çabası

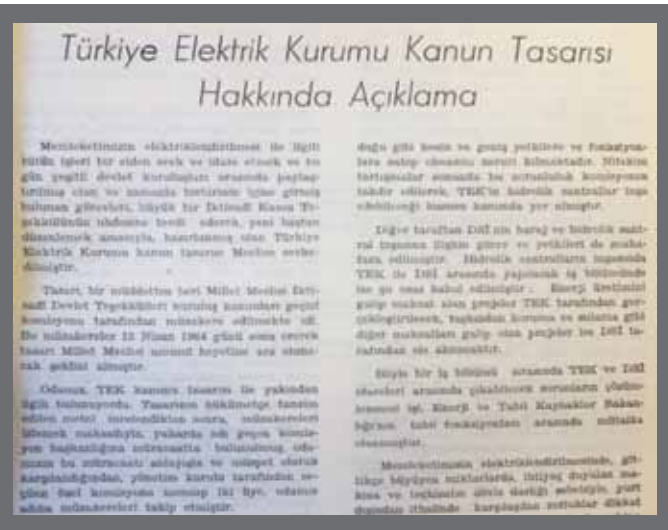
Ahmet Suzi Örnekol’un “Sanayi Bakanından Dileğimiz” başlıklı yazısında da elektrik alanının dağılık ellerden toplanarak bütünleştirilmesi gündeme getirilerek, TEK’in kuruluş yasasının engellenmesi konusu gündeme taşınıyor. Yine bu dergide yer alan “Elektrik İşlerinin Yürütülmesi Hakkında Sempozyum” başlığındaki haberden EMO’nun TEK kuruluşuna yönelik olarak EİE’de bir toplantı düzenlediğini görüyoruz. Nisan 1962 tarihinde EMO’nun görüşü alınmadan Türkiye Elektrik Kurumu Kanun Tasarısı’nın Sanayi Bakanlığı’na hazırlanması eleştirilirken, Odaya ulaştırılan tasarı dergide gerekçesiyle birlikte üyelerin değerlendirmesine sunuluyor. TEK konusu, Mayıs 1967 tarihli 125. sayıda yeniden gündeme gelirken, EMO’nun “Türkiye Elektrik Kurumu Kanun Tasarısı Hakkında Açıklama” sını buluyoruz. 126. sayıda da TEK Kanun Tasarısı’nın komisyonda kabul edilen hali ve EMO’nun komisyona ilettiği kendisinin hazırlamış olduğu tasarı gerekçesiyle birlikte yer alıyor.

Ocak 1962 tarihli 61. sayıda “Aramızda” başlıklı başyazıda EMO’nun üyeler arasında sosyal dayanışmayı sağlamak üzere bir yardım fonu kurmaya çalıştığı şöyle anlatılıyor:

“Bilindiği gibi Odanın Bina Fonu’nda bir miktar parası birikmiş bulunmaktadır. Bu miktar daha birkaç yıl bir bina teminine imkan verecek miktara çıkmayacaktır. İstekli üyelerimizin 100 lira civarında olacağını tahmin ettiğimiz ve taksit taksit ödeyecekleri iştirak payı ile takviyesi düşünülen bu Fonun, şimdilik aşağıdaki maksatları sağlayan bir Sosyal Yardım Fonu olarak kullanılmasını ve böylece üyelerimizin hizmetinde bulunmasını teklif etmekteyiz.”

Bu sayıda yer alan “Gramofon Plaklarındaki Mekanik Olayların Etüdü” başlıklı çeviri yazı, o dönemde halen gramofonun müzik dinleme aracı olarak revaçta olduğunu gösteriyor.

Derginin 62. sayısı mühendislerin personel ve özlük hakları sorunları ile elektrik mühendisliği eğitimine ayrılıyor. Teknik personelin maaş ödemelerine ilişkin “Teknik Barım Kanunu Tasarısı Esasları” başlığı altında EMO’nun konuya ilişkin görüşlerine yer verilirken, enerji ile ilgili kamu idareleri nezdinde de EMO’nun yürüttüğü anket çalışması kapsamında personel kadrolarına ilişkin bilgiler de mühendis camiasıyla paylaşıyor. Elektrik mühendisliği eğitimi veren üniversiteler ders isimleri dahil olmak üzere

ELEKTRİK MÜHENDİSLİĞİ

MECMUASI

Yıl : 8 Sayı : 73 - 74

Ocak 1963

Elektrik Mühendisleri Odası Tayın Organları

Enfektir : E. M. O. adına
NECDET TANAY
Mesul Müdür :
AYHAN ERKAN

Tayin Kurulu :

HALUK CEMHAN
KIRKOR DEMİRKES
MACIT BENİCE

Denetim Kuruluna :

SABAHATTİN İPÇEN

*

Adına : Çarşıbaşı Sokak No. 8-A
Teşvikiye - Ankara

P. T. B. : 1078
Telefon : 12 30 30

*

Bütünleşme güdüsünde yarımcı basitlik
sozla barmışlarca gıcı vurmışlar. Yarı ve
halisizdeki fihritler tımarlarına atılmış.
Olsun! Bu domuzların sürümde kılma,
büyümlerinde hırsızlık yapılar, kaymakla
görmüşler dillere destanlar. Gönderen

I. ELEKTRİK MÜHENDİSLİĞİ KONGRESİ ŞEREF KOMİTESİ

Sayın Fethi CELIKBAŞ

Sayın Neget AKMAMÖR

Sayın Selâhattin KABUROĞLU

Sayın İbrahim DERİNER

Sayın Sabah DURALI

Sayın Aktemur KILIÇ

Sayın Kemal KURDAŞ

Sayın Enver KUTAYGIN

Sayın İhsan MOCAN

Sayın İhsan PULAT

Sayın Selâhattin SAMRAZOĞLU

Sayın Tevfik Fikret SÜR

Sayın Bahadır

Deli Unvan Müdiri

Elle R. Ün. Md.

K.E.I.G. Direktörü

K.E.I. Müdümeni Md.

Bazm Y.T.B. Baş Mds.

O. D. T. Ü. Rektörü

PTT Ün. Md.

EtiBank Ün. Md.

T.C.D. Ünvan Müdürü

M.K.E. E. Ün. Md.

Saraylı B. H. D. Bini

etmeyen, keyfi, ağır cezaların verilmiş olduğunu esefle öğrenmiş bulunuyoruz.

... Sayın Kıratlı'nın sadece totaliter memleketlerde tatbikatını bulan bu tip usuller kullanmaktan sarfınazar edip, yetkilerini, bu arkadaşların başında, onlarla birlikte, müesseyi kalkındırma yolunda kullanmasını temenni ederiz."

147-148. sayıda yer verilen EMO Yönetim Kurulu imzalı üyelere yönelik yazılan mektupla birlikte, İller Bankası'ndaki sorunun personel sıkıntısı olmanın ötesinde siyasi-ekonomik tercihler nedeniyle kamusal içerikte konuları kapsadığı ortaya çıkıyor. Personelin sürgün ve kadrolaşma gibi uygulamalara maruz kaldığı anlaşıldıkça, EMO'nun yayımladığı raporda, İller Bankası bünyesindeki yatırım programındaki aksamalar ve nedenleri ayrıntılı olarak ortaya konuluyor. Burada personelin Danıştay nezdinde hak arayışına da başvurdukları görülüyor. Yine bu sayıda Esat Kıratlıoğlu'na hitaben 4.5 sayfalık İller Bankası Enerji dairesi Teknik Personeli'nin tek tek imzaladığı mektuplar, bildiriler, muhtıralar yayımlanıyor. Ayrıca EMO'nun 15. Genel Kurulu'nda konuya ilişkin olarak Esat Kıratlıoğlu'nun kınanmasına ilişkin önerenin kabul edildiği ve telgrafla da kendisine iletilindiğini ve bir telgrafla da dönemin Başbakanı Süleyman Demirel ile İmar ve İskan Bakanı Haldun Menteşoğlu'na gönderildiğini görüyoruz.

EMO'dan Kapsamlı Çalışma

Haziran 1969 tarihli 150. sayı, bütünüyle "Türkiye'nin Elektrik Sorunlarının Uzun Vadeli Çözümü ve Yurdumuzda Elektroteknik İmalat Sanayiinin Kurulması Yolundaki Çalışmalar" başlığı altında 1 yıldır Oda bünyesinde yürütülen çalışmanın sonuçlarına ayrılıyor.

Asgari Ücret Duyarlılığı

151. sayıda yayımlanan başyazıda EMO'nun mühendislerin çalışma yaşamını ilgilendiren önemli kararlar aldığını görüyoruz:

"-Tesislerin kuruluş öncesi çalışmaları prensip olarak mühendisler tarafından yapılır. Bu bakımdan yetkili elektrikçiler konusundaki Oda çalışmaları devam ettirilmelidir.

-Asgari proje ücretleri konusunda Köy Elektrifikasyonu Müdürlüğü ve İller Bankası'na yazı yazılarak asgari ücretten aşağıya yapılan projelerin Odaca vize edilmemesi yoluna gidilmelidir.

-Hazırladığı projeleri iş sahiplerine teslim etmezden önce Odaya vize ettirmeyen serbest müşavir mühendislere girecekleri yeni ihaleler için SMM Belgesi verilmemesi üzerinde durulmalıdır."

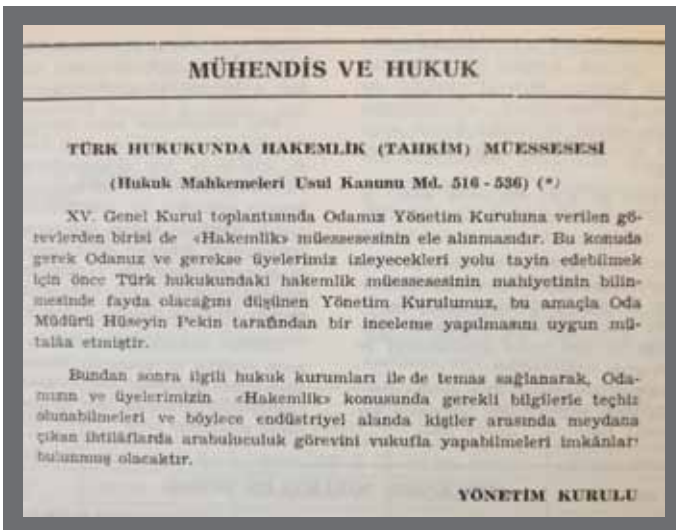
Hukuk Köşesi

Eylül 1969 tarihli 153. Sayıda "Yetkili Elektrikçiler Hakkındaki Yönetmelik ve Bu Yönetmelik Üzerine Bazı Görüşler" yazısına yer verilirken, "Mühendis ve Hukuk" köşesi açılıyor. Bu köşe altında Genel Kurul'un verdiği görev çerçevesinde Oda Yönetim Kurulu'nun Oda Müdürü'ne yaptırdığı araştırma ile mühendislerin ve EMO'nun hakemlik kurumuyla tanışmalarına tanıklık ediyoruz. 154. sayıda da yine Oda Müdürü Hüseyin Pekin'in kaleme aldığı üyelere yardımcı olmak üzere "Türk Ceza Kanununun Taksirli Suçlar Hakkındaki Hükümler" yazısı yayımlanıyor. 155. sayıda ise TMMOB'nin hukuk açısından incelemesini buluyoruz.

Dergi Geleceği 1970'lerde Yakalıyor

Bugün kamuoyunun son yıllarda gündeme giren LED konusuna ilişkin çeviri yazıyla EMO geleceği yakalayan bir makaleye de 154. sayıda yer veriyor. Yine bir çeviri yazı olan "Tıpta Kullanılan Radyasyondan Korunma" makalesi de biyomedikal mühendislerinin meslek alanına ilişkin EMO dergisinden karşılaştığımız nadir yazılardan birisi olarak dikkat çekiyor.

Ocak 1970 tarihli 157. sayıda, depolanamadığı için arz-talep dengesinin aynı anda sağlanma zorunluluğunun yanı sıra bütüncül sistem gerektirmesi nedeniyle de özel bir alan olan elektriğin uluslararası değişimi konusu ilk kez ele alınıyor. Bu yıllarda Türkiye ile Bulgaristan ve SSCB arasındaki elektrik enerjisi mübadelesi görüşmelerinin başladığını görüyoruz.

EMO'da Toplumsal Vurgu Öne Çıkıyor

Şubat 1970 tarihli 158.sayı ile birlikte mühendisler ve EMO açısından toplumsal anlamda tarihi bir değişimin başladığını görüyoruz. EMO'nun 14 Şubat 1970'de yapılan 16. Genel Kurulu'nda seçilen ve Başkan Özdoğan Gündüz, Başkan Yardımcısı Nazif Tepedelenlioğlu, Sekreter Üye Akat Çukurova, Muhasip Üye Lütfü Akkan, üyeler Turhan Onur, Engin Günçe ile Yılmaz Dağdeviren'den oluşan yeni Yönetim Kurulu ile birlikte bu değişimin işareti dergiye ilk "Aramızda" yazısında yansıyor. EMO'nun tarihsel bir döneme tanıklık ettiği için Yönetim Kurulu imzalı Aramızda yazısını aynen aşağıda okuyabilirsiniz:

"Sayın Üyemiz;

Bilindiği gibi Odamızın XVI. Genel Kurul toplantısı 14-15 Şubat 1970 tarihlerinde yapıldı.

Bu kongrenin daha öncekilerden farklı bir yanı vardı. Daha önceki kongrelere katılan üye sayısı en çok 300 iken, bu kez, kongre tarihi olarak bayram öncesi gibi üyelerimizin katılmalarını güçleştirecek bir zaman seçilmesine rağmen, bu sayı 500'ün üzerine fırlamıştı.

Bu bir rastlantı olamazdı.

Bir kez daha sevinçle görüyorduk ki elektrik mühendisleri silkiniyor; 'Ben teknik adamım, teknik sorunlarla ilgilenirim' psikozundan kurtulup, Türkiye'nin geri kalmışlığına çözüm aramaya başlıyorlardı.

Bu kongrede yapılan konuşmalardan, alınan kararlardan belliydi. Örneğin bir Ortak Pazar konusu atılmıştı ortaya; elektrik mühendisleri Ortak Pazarla ilgileniyorlardı. Örneğin özel yüksekokulların sorununa değinilmişti kongrede; elektrik mühendisleri bu sömürü düzeninin, eğitimi bile pazar kazanmaya alet etmesine başkaldırıyorlardı.

Bu bir rastlantı olamazdı.

Elektrik mühendisleri anlıyorlardı ki, 'Mühendis yalnızca mühendislik yapar' varsayımı şimdiye kadar hakim sınıfların başarıyla uyguladıkları bir beyin yıkamadan öte değildi.

Bu nitelikte bir genel kurulun seçtiği yönetim kurulunun da diğerlerinden farklı olacağı doğaldı.

Nitekim öyle oldu.

Bu farkı önümüzdeki günlerdeki çalışmalarımızda somut olarak göreceksiniz.

Çalışmalarımız Türkiye'deki dışa bağlı sömürü düzenini bir kez daha ortaya koymak ve özellikle bu düzenin elektrik mühendisliği alanını nasıl etkilediğini incelemek yönünde olacaktır.

Bunu gerçekleştirmek için bazı komisyon çalışmaları planlıyoruz.

Bilindiği gibi Genel Kurul, Ortak Pazar konusunda Oda görüşünün saptanması için, Yönetim Kuruluna bir açık oturum düzenleme görevi vermişti. Bu görevi en yakın bir tarihte gerçekleştirmek için çalışmalara başladık.

Özel Yüksekokullar konusunda da tutumumuz kesindir.

Bu okullarda ders veren üyelerimizin isimlerini saptadıktan sonra, onları Oda Haysiyet Divanına vereceğiz. Ayrıca bu okulların mezunlarının Odamıza kaydı konusunda da XV. Genel Kurulda alınan kararları uygulayacağız.

Yukarıda sözü edilen bu silkinişin yalnızca elektrik mühendislerine özgü bir olay olmadığını, başka mühendis odalarının da seçtikleri Yönetim Kurullarının niteliklerinden anlaşılıyor.

Mühendis ve mimar odaları topluluğu içerisinde bu olumlu gelişmenin doğal bir sonucu olarak biz, tüm devrimci yönetim kurullarının çalışmalarımızda bize destek olacaklarına ve devrimci çabamızın bu dayanışma ile daha da kuvvetleneceğine inanıyoruz."

Sarı Sayfalar Dönemi Başlıyor

EMO yönetiminde ve derginin içeriğinde yaşanan dönüşümle birlikte Elektrik Mühendisliği Dergisi'nde teknik yazılara eskisi gibi yer verilirken, sosyopolitik içerikli yazıların da önemli bir ağırlık kazandığını, derginin sayfa sayısının arttığını görüyoruz. EMO camiasında "sarı sayfalar" olarak yer eden; teknik yazılar ve reklamlardan sosyopolitik yazıları ayıran farklı kağıt kullanımı uygulaması da böylece başlamış oluyor.

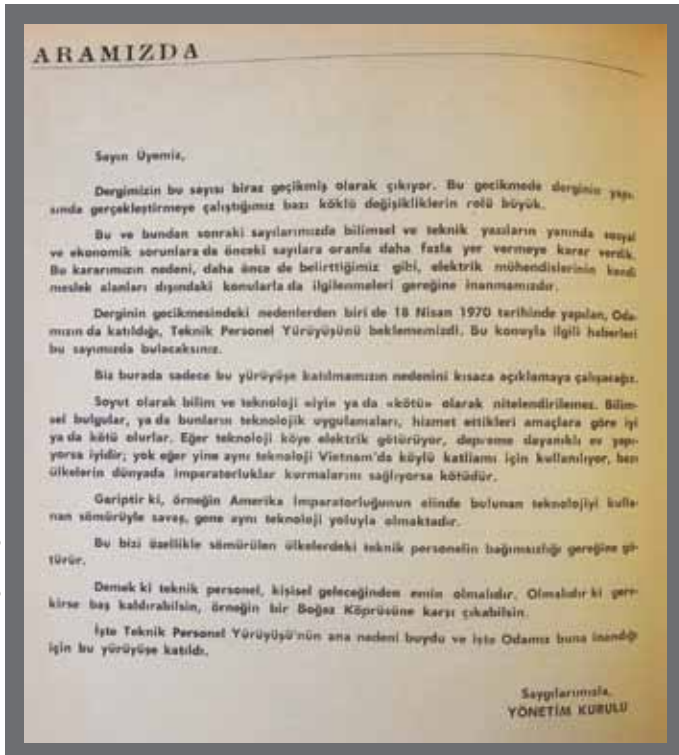
Mart-Nisan 1970 tarihli 159-160. sayının Aramızda yazısında EMO'daki toplumcu bakış açısının derginin içeriğine de yansıtılmak üzere yapısal değişime gidildiğini okuyoruz. Bu yazıyla bundan sonra bilimsel ve teknik yazıların yanında sosyal ve ekonomik sorunlara da daha fazla yer verilmesinin kararlaştırıldığı duyuruluyor.

Teknik Personel Yürüyüşü

Mühendis ve mimarların tarihinde ilk olan Teknik Personel Yürüyüşü geniş haber olarak fotoğraflarla yer bulurken, Aramızda yazısında da 18 Nisan 1970 tarihli bu yürüyüşe EMO'nun katılma gerekçesi şöyle açıklanıyor:

"Soyut olarak bilim ve teknoloji 'iyi' ya da 'kötü' olarak nitelendirilemez. Bilimsel bulgular ya da bunların teknolojik uygulamaları, hizmet ettikleri amaçlara göre iyi ya da kötü olurlar. Eğer teknoloji köye elektrik götürüyor, depreme dayanıklı ev yapıyorsa iyidir; yok eğer yine aynı teknoloji Vietnam'da köylü katliamı için kullanılıyor, bazı ülkelerin dünya imparatorluklar kurmalarını sağlıyorsa kötüdür.

Gariptir ki, örneğin Amerika İmparatorluğunun elinde bulunan teknolojiyi kullanan sömürüyle savaş, gene aynı teknoloji yoluyla olmaktadır.

tadır. Odamız özellikle özel okul mezunlarının üye kayıt edilmemesi üzerine hazırlanan bu kanuna karşı bütün olanaklarıyla direnecektir.”

Kasım 1970 tarihli sayıda ise “geçen ay” bölümü ülkede sıkıntılarının giderek artmakta olduğuna işaret ediyor. Yazıdaki “Bossa Fabrikası’nda faşist yöneticiler tarafından hunharca dövdürülen bir işçi” altıyazılı dramatik görüntüyü, “Baskılar Amerikan uşaklarını yıkılmaktan kurtarmayacaktır”, “Meclis buhranı hakim sınıfların aczini gösteriyor”, “Gıslavet ve Bossa işçileri kahramanca mücadele etti”, “Kolera”, “Tek Çıkar Yol Hal-kımızın İktidarındır” ara başlıkları takip ediyor. Aynı sayıda, Odalar Arası Yürütme Kurulu Toplantısı Tutanağı yayımlanarak, iktidarın odalar üzerinde baskı kurmak için hazırladığı Odalar Kanunu’nun “İç Yüzü” açıklanıyor.

Yılın son sayısında 28 Aralık 1970 tarihinde ülkenin tüm teknik elemanlarını kapsayacak büyüklükte gerçekleştirilen “Teknik Eleman Forumu” kararları, Forum Divan Başkanı Yd. Prof. Sedat Özkol imzasıyla yayımlanıyor. Aramızda yazısı Ortak Pazar ve geri kalmışlık üzerine eğilen ekonomik bir değerlendirmeyi içerirken, “Devlet, Vergi ve Faşizm” başlıklı siyasal bir yazıya da yer veriliyor.

‘İlerici Kuruluşlar Üzerinde Baskı Artıyor’

1971 yılının ilk sayısında “Aramızda” yazısında teknik personel sorunlarının devam ettiğini görüyoruz. “Geçen ay” bölümünün hemen başında yer verilen “İktidarın halk kitleleri ve onları savunan ilerici kuruluşlar üzerindeki baskısı gittikçe yoğunlaşmaktadır. Sokak ortasında devrimci kurşunlanmaktan, türlü sabotajlara ve baskı kanunlarına kadar her türlü faşist tedbir sahneye konmaktadır. İktidarcı beslenen ve kurulan komandolar ve gericiler, gene devrimci gençlerin kanına girdiler” cümleler ise ülkenin o dönemde içinde bulunduğu durumu özetliyor. Dergide Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu tarafından 12 Aralık 1970 tarihinde “Bağımsızlık ve Yabancı Sermaye İle Savaş Haftası” dolayısıyla düzenlenen Ortak Pazar Forumu’na yer verilmiş.

1971 yılı Şubat sayısında özel okullar konusunda Odamın haklılığının Anayasa Mahkemesince de kabul gördüğünü Aramızda yazısında yer verilen “Özel okullarla ilgili görüş ve davranışlarımızın doğruluğu Anayasa Mahkemesi’nin kararı ile bir kez daha kanıtlanmış olmaktadır” cümlesiyle öğreniyoruz. Özel okullarda eğitim gören öğrencilerin durumuna çözüm bulunması konusunun da yine EMO’nun gündeme girdiğini görüyoruz. Derginin bu sayısında “Neden Sarı Sayfa?” başlığı altında mühendislere yönelik politika uğraşmama yönündeki eleştirilere kapsamlı bir yanıt veriliyor. “Politika yapmayalım propagandası politika yapmaktır”, “Politika nedir?”, “Politika ile uğraşmak kimin işine yarar?”, “Yanlışlık Nereden Geliyor?”, “Nasıl Bir Politika? Nasıl Bir Kalkınma?” ara başlıklarıyla mühendislerin sınıfsal, ekonomik ve toplumsal konumu ortaya konuluyor.

betmiştir. Yukarıda açıkladığımız şekillerde kırsılaştırılan teknik gücümüz ile gerçek kalkınma hamlelerinin yapılması beklenemez.

Bu durum geçtiğimiz yıl içinde düzenlenmiş olan Teknik Eleman Anketi’nden çıkan sonuçlarla kesinlikle kanıtlanmaktadır. Tablo 1’de, bu anketin değerlendirilmesi sonucu elektrik mühendislerinin çalışma biçimlerine göre dağılımı görülmektedir.

Tablo 1. Elektrik mühendislerinin çalışma biçimine göre dağılımı :

Çalışma biçimi	%
Serbest ücretli	11,8
Serbest ücretli (Yabancı firma)	4,3
Ortak işveren	2,5
Serbest işveren	5,7
Serbest Toplam	24,3
Üniversite görevlisi	1,7
Kamu görevlisi	72,3
Meslek dışı	1,4

16

Tablo 2. 1969 yılında yapılan anket sonuçlarına göre elektrik mühendislerinin gelir dağılımı :

1000 TL’nden az olanlar (Ayda net TL.)	% 1,—
1000-2000 TL. arası >	% 24,6
2000-3000 TL. arası >	% 44,3
3000-4000 TL. arası >	% 19,4
4000 TL’nden fazla olanlar	% 17,7

Tablo 3. 1971’de yapılan anket sonuçlarına göre elektrik mühendislerinin gelir dağılımı :

1000-1500 TL. (Ayda net TL. olarak)	% 13,3
1500-2000	% 21,9
2000-2500	% 15,6
2500-3000	% 13,6
3000-3500	% 8,8
3500-4000	% 3,1
4000’den fazla	% 4,6
25.000 TL. (Yılda net TL. olarak)	% 1,4
25.000-50.000	% 9,1
50.000-75.000	% 4,5
75.000-100.000	% 2,0
100.000-200.000	% 0,5

Elektrik Mühendisliği 183

Yine bu sayıda Sarı Sayfalar bölümünde, “Keban Barajı İle İlgili Çalışmalar” başlığı altında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı’nca Cumhuriyet Senatosu’nda sorulan sorulara verilen yanıtları okuyabilirsiniz.

Sahte Yönetimle EMO’yu Ele Geçirme Tezgahtı

Mart-Nisan 1971 tarihli 171-172. sayı toplumsal gerilim ortamının ve odalara yönelik baskıların yansıdığı 17. Genel Kurul’u ile açılıyor. Aramızda yazısında Genel Kurul’da yaşanan EMO’ya yönelik müdahale girişimleri şöyle aktarılıyor:

“Kongreyi izleyemeyen arkadaşlarımız, çember sakallılar, adı yolsuzluklara karışmış milletvekili eskileri ve işbirlikçi temsilcilerden oluşan gerici bir baskı grubunun ittifakına tanık olamadılar. Yüksek bürokrat kademelerinden de desteği alan bu azınlık grup başlangıçta pek çok kişiyi yanıltmasına, divan başkanının çabalarıyla yaratılan kargaşa ortamına rağmen başarı sağlayamadı. Genel kurulun ilerici fikirlerin paraleline girmesini önleyemedi. Sonunda ilerici yönü ağır basan bir Yönetim Kurulu seçildi.”

Bu aktarımlar, odaların her zaman iktidar güdümünde gerici gruplar tarafından ele geçirilmek için hedef seçildiği gerçeğini tarihsel olarak ortaya koyuyor. Yine bu yazıdan Genel Kurul’da seçilen yönetim yerine Divan tarafından sahte bir yönetimin “piyasaya sürüldüğünü” ve düzmece oda mührü, imza sirküleri gibi uygulamalarda dahi bulunduklarını öğreniyoruz. Sonraki sayının Aramızda bölümünde bu konuda yaşanan gelişmeler şöyle aktarılıyor:

“...kendilerini yönetim kurulu zanneden ve mühür yaptırıp antetli kağıt bastıran bu arkadaşlarımız, yaptıkları yetmiyormuş gibi yavuz hırsız hesabı bir de bizi mahkemeye vermişlerdi. Ne yazık ki sonuç hiç de ümit ettikleri gibi olmadı. Esasen açtıkları davanın niteliği kötü niyetlerini gösteren bir belgedir. Çünkü bu arkadaşlar Odamızın Yed’i Emin’e teslim edilmesini, yani işleme hale getirilmesini sağlamak istiyorlardı.”

171-172. sayıda Anayasa Mahkemesi’nin özel yüksekokullar ile ilgili kararı tam metin olarak yer alırken, 173. sayıda ise DPT’nin kuruluş adımlarının atıldığına tanık oluyoruz.

EMO'nun kamu yatırımlarının tek elden yürütülüp denetlenmesi gerektiği düşüncesiyle oluşturduğu "Devlet Etüd ve Proje Ofisi Komisyonu" çalışması yayımlanıyor. Aynı sayıda Görüşler sayfasında "Arkadaşımız Yüksel Birdal açıklıyor!" başlıklı yazıyla o dönemde SEKA Genel Müdürlüğü ile ilgili yolsuzluk iddiaları açık mektup şeklinde ortaya konuyor.

TEKSEN Anayasa Değişikliğiyle Yok Edildi

174. sayıda ülkenin gündemine Anayasa değişikliği konusunun girdiğini görüyoruz. EMO Yönetim Kurulu, Aramızda adlı başyazıda Anayasa değişikliğine ilişkin olarak özetle şu değerlendirmeyi yapıyor:

"12 Mart 1971'e gelinmesinin nedeni iktidarda olduğu sürece 27 Mayıs Anayasasının uygulanmaması için direnen AP iktidarı ve parlamentodur.

Anayasalar değişmez diye bir kural yoktur. Ancak ülkemizin kalkınması açısından bazı olanaklar sağlayacak kamulaştırma ile ilgili madde değişikliklerinin tepki ile karşılanması, 12 Mart Muhtırası ile niteliği iyice belirlenmiş olan parlamentodan ileriye dönük herhangi bir değişikliğin beklenemeyeceğini bir kere daha kanıtlamıştır. Toplumumuzun gelişme sürecinde geriye dönüşü hazırlayacak olan anayasa değişikliklerinin, kimlerin yararına olacağı da açıktır."

Ayrıca Yönetim Kurulu, "Değişiklikten sonra ortaya çıkacak Anayasa ile yakın bir gelecekte denetimden uzak, tutucu ve işbirlikçi iktidarlardan elinde ülkemiz çok daha vahim çıkmazlara kaçınılmaz olarak sürüklenecektir" uyarısıyla geleceği de öngörmüştür.

Yine bu sayıda EMO, ülkenin gelişimine yönelik konulara eğilmeye devam ederken; İnşaat Mühendisleri Odası'nın "Kamu Yönetimine Bilgi Sağlamak Üzere Türkiye'nin Koşullarına Uygun Bir Çalışma Programı" Ön Raporu'na yer verilmiştir. EMO'nun mesleki alanıyla ilgili olarak "Santral ve Tesislerin Kabul Yönetmeliğinde Yapılması Düşünülen Değişiklikler Hakkındaki Elektrik Mühendisleri Odası İhtisas Komisyonu Raporu" da bu sayıda yer bulmuştur.

Temmuz 1971 tarihli 175. sayıda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın TEK Kanunu'nda değişiklik yapmak üzere EMO'dan görüş istediğini okuyoruz ve EMO'nun Bakanlığa iletmek üzere hazırladığı değişiklik önerilerini görüyoruz. Personel Kanunu ile ilgili teknik elemanların sorunlarına yine değinilirken, teknik ve bilimsel yazıları da derginin içeriğinde buluyoruz.

Bir sonraki sayının başyazısında 1961 Anayasası'nın değiştirildiğini ve kurulan TEKSEN ve benzeri sendikaların işlevsiz hale getirildiğini, TEKSEN'in Türkiye Teknik Elemanlar Birliği'ne dönüştüğünü görüyoruz.

Bilgisayar Mühendisliğine Doğru

176-177. sayıyı diğer sayılardan ayırt eden önemli bir farklılığa imza atılıyor. Türkiye'de bilgisayar mühendisliği eğitiminin kurucusu olan Türkiye Bilişim Derneği Onursal Başkanı Aydın Köksal'ın editörlüğünde gerçekleştirildiği anlaşılan özel bir sayı olarak dergi yayımlanıyor. Köksal'ın "Bilişim Özel Sayısını Sunarken" başlıklı açılış yazısını, kapsamlı yazılar takip ediyor. Bu yazı başlıklarından en ilginç, EMO'nun aslında yıllar öncesinden Türkiye'nin gelişmesi için çaba gösterdiğini ortaya koyan yine Aydın Köksal imzalı "Türkiye'de Bilgisayar Yapımına Başlanmalıdır" başlığını

taşıyor. Yine Aydın Köksal'ın Türkçe Bilişim Sözleri başlıklı 8 sayfalık sözlük çalışması da bu teknolojinin içselleştirilmesine yönelik önemli bir adım olarak dikkat çekiyor.

Sahte Yönetime Yargıdan Geçit Yok

178. sayıda Oda Genel Kurulu arkasından devam eden sahte yönetim oluşturma ve EMO'ya kayyum atama girişimlerinin sıkıyönetim mahkemelerine kadar ulaştırılan bir sürece evrildiğini Aramızda yazısından şöyle görüyoruz:

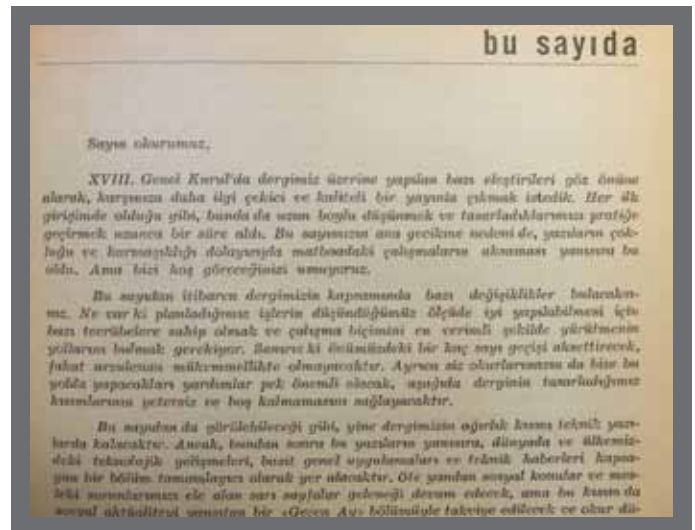
"...Genel Kurul sırasında bir tek de olsa eleştiri yöneltilemeyen geçen dönemki Yönetim Kurulumuz, Sıkıyönetim makamlarına, çalışma raporunda suç bulunduğu gerekçesiyle ihbar edilmiştir. Dosya sıkıyönetim makamlarınca sivil yargı organlarına gönderilmiş ve meslektaşlarımız hakkında 11.8.1971 tarihinde Nöbetçi Sulh Ceza Mahkemesince tutuklama kararı verilmiştir. Bilirkişi tayin edilen Barolar Birliği Başkanı Prof. Faruk Erem'in 'suç bulunmadığı'ni belirten raporu üzerine meslektaşlarımıza yöneltilen suçlamaların iftira olduğu gerçeği ortaya çıkmış ve yetkili yargı organı Ankara 1. Sorgu Yargıçlığı, 8.9.1971 tarihinde 'men'i muhakeme' kararı vermiştir."

Sarı sayfalar bölümünde konuya ilişkin mahkeme kararları aktarılırken, yine teknik elemanların TÜTEB'de örgütlenmesine de ayrıntılı bir şekilde yer veriliyor.

179. sayıda EMO Genel Kurulu sonrasında yaşanan sahte yönetim kaosunun yargı kararıyla çözüldüğünü anlıyoruz. "Genel Kurul Sonuçlarını Hiç Sayanlar Ağzlarının Payını Aldılar" başlığı atılırken, ayrıntılı bir şekilde mahkeme kararlarına yer veriliyor.

1971 yılının son sayısında dönemin İçel Milletvekili Celal Kargılı'nın verdiği ölüm cezasının kaldırılmasına ilişkin yasa önerisi ve EMO'nun bu öneriye verdiği destek sarı sayfalarda aktarılıyor.

1972 yılı EMO dergisinde yine teknik personel adına yapılan mücadele ile açılıyor. Bu yılın ilk dergisinde sarı sayfalarda "Teknik Personele Demokratik-Siyasal ve Ekonomik Haklarını İade Edecek Bir Teknik Personel Kanunu Çıkartılmalıdır!" deniliyor. Karabük Ağır Sanayi Mühendisleri Derneği'nin görüşlerine de yer verilirken, 1970 yılı Dünya Telefon İstatistikleri ile karşılaşıyoruz.

182. sayıda Yönetim Kurulu'nun Genel Kurul öncesinde, 17. Genel Kurul sonrasındaki kaos nedeniyle Oda işlemlerinde yaşanan sıkıntılar anlatılıyor. Dergi Yayın Kurulu'nun da "Bir Çalışma Dönemi Kapanırken" başlıklı bir yazıda yürütülen çalışmalara ilişkin bilgi verilirken, teknik ve bilimsel yazılara ayrıca yer verilecek bir dergi çıkarılması önerisi tartışılıyor. Genel Kurulunu yapan İzmir Şube'nin 4. Dönem Çalışma Raporu da bu sayıda yer alıyor.

Elektrik Mühendislerinin Yüzde 72'si Kamudaymış

Bu sayıda EMO'nun üyelerine yönelik profil araştırması yaptığını görüyoruz. 1971 yılında gerçekleştirilen anket çalışmasının sonuçlarının ortaya konulduğu rapora göre elektrik mühendislerinin yüzde 72.3'nün kamu görevlisi iken, yüzde 24.3'ü serbest çalışıyor. Elektrik mühendislerinin 1.7'si üniversite görevlisi iken, yüzde 1.4'ü meslek dışında faaliyet yürütüyor. Serbest çalışanların yüzde 11.8'inin ücretli, yüzde 4.3'ünün yabancı firmada serbest ücretli, yüzde 2.5'inin ortak işveren, yüzde 5.7'sinin ise serbest işveren olduğunu görüyoruz. Raporda, mühendislerin ücret düzeylerine ilişkin de o dönem için çarpıcı görülebilecek şu bilgiler yer alıyor:

"...1971 yılı sonunda üyelerimizin yüzde 60.8'i 1958 yılı asgari geçim standardının altında yaşamaktadır. Teknik Eleman Anketi'nin sonuçlarına göre ise kamu sektöründe çalışanların yüzde 66.8'i bu endeksin altında ücret almaktadır."

Teknik Konferanslar Özel Sayıları

18. Genel Kurulun ardından çıkan Mart 1972 tarihli ilk sayının "Teknik Konferanslar Özel Sayısı 1" olarak ya-

yımlandığını görüyoruz. Bu sayıda görsel olarak derginin mizanpajında değişikliklere gidilirken, ilk kez dergiden okuyuculara seslenilen "Bu sayıda" bölümü yer almaya başlıyor. Genel Kurul haberleri ve yeni döneme ilişkin çalışma programlarının yer aldığı bu dergiden EMO'nun teknik eleman mücadelesini sürdürmeye kararlı olduğuna tanık oluyoruz.

Bu sayıda teknik yazılar kapsamında, teknik konferanslarda sunulan bildirilere yer veriliyor. Bu çerçevede Türkiye'nin elektrik enterkonnekte sistemi açısından önem taşıyan Milli Yük Tevzi Projesi ile karşılaşıyoruz.

Nisan 1972 tarihli 184. sayı da "Teknik Konferanslar Özel Sayısı 2" olarak yayımlanıyor. Sayının içeriğine ilişkin olarak "Bu sayıda" başlığı altında okuyuculara bilgi veriliyor. Merkez ve şube çalışmalarına yer verilen dergide üye kimliklerinin değiştirildiği duyurusu yapılıyor.

"TMMOB Üzerine" başlıklı yazıda Sıkıyönetim Komutanlığı'na izin verilmemesi nedeniyle TMMOB'un 2 yıldır genel kurul yapamadığını öğreniyoruz.

Bürokrat-Teknokrat Çaprazı

Derginin sarı sayfalarında yer alan Hacettepe Üniversitesi Ekonomi Bölümü Öğretim Görevlisi Ali Nejat Ölçen'in İnşaat Mühendisleri Odası Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmaya yer verilmesi dikkat çekiyor. "Bürokrat ve Teknokrat Çaprazı" başlıklı bu metinde ilginç bir teknokrasi-bürokrasi kıyaslaması yer almakta, yazının sonu şu ilginç alıntıyla bitirilmektedir:

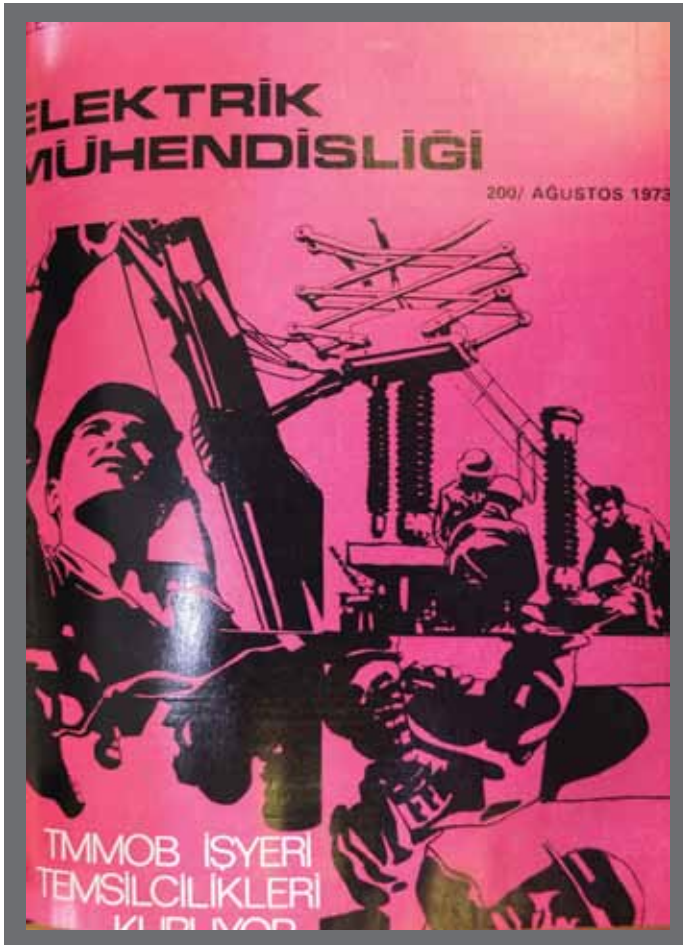
"Teknokrasi'nin çökmesi yerine bürokrasi'nin çökmesi çok daha istenen yararlı bir olay olacaktır. Herhalde bir İngilizce dergide yayımlanan makaledeki şu gözlemde gerçek payı vardır: 'Arjantin'de ekonomi geceleri büyür. Çünkü bürokratlar geceleri uyumaktadırlar.'"

Derginin görüşler bölümünde isimsiz olarak bir üyenin Personel Kanunu'na ilişkin eleştirilerine yer verilirken, Cumhuriyet Gazetesi'nde yayımlanan aralarında "Dört Oda Yöneticisi Yabancılar Proje Yaptırılmasını Eleştirdi" haberi "geçen ay" bölüm başlığı altında sunulmuştur. Ardından sarı sayfalar bölümünde basından seçme haberlere çokça yer verilmiştir.

"Teknik Konferanslar Özel Sayısı 3" olarak yayımlanan 185. sayıda EMO'nun şubelerinin yanında temsilciliklerinin adres bilgilerine de künyede yer veriliyor. Bu sayıda meslek odalarının çalışmalarını bütünüyle hiçe indirebilecek bir kanun teklifi ve bu tasarı üzerine odalarca yapılan çalışmalar okuyucuya sunuluyor. Aynı sayıda İmar Kanunu kapsamında elektrik mühendislerince yapılması gereken işlere yönelik olarak ilgililere uyarımız başlıklı metin altında Enerji Bakanlığı'nın görüşü ilgili kurumlara iletiliyor.

İçerik Genişliyor

Bu sayıda bilirkişi olarak görevlendirilen EMO'nun Ses Sineması'na ilişkin bilirkişi raporuna yer veriliyor. 18. Genel Kurul kararlarını da bulabileceğiniz bu dergide Elektrik, İnşaat, Gemi Mühendisleri ve Mimarlar Odası İstanbul şubelerinin basın bülteni ile açıkladıkları "Pendik Tersane Raporu" ve "Ereğli Demir Çelik Tesisleri Raporu" yer alıyor. Basında yer alan haberler, dünyadan mühendislik haberleri, adresi olmayan üyelerin duyuruları, iş arayan üyelerin duyuruları, 2. Erim Hükümeti'nin reform tasarı-

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 200 Sayı, Ağustos 1973

larının listesi, temsilciliklere atananların listesi gibi geçmiş sayılardan çok farklı içerikle karşılaşıyor.

186. sayıda Türkiye'nin bir dönem gerçeği olarak Libya'ya taşınan işgücü konusu "Libya göçü" başlıklı yazı ile elektrik mühendislerinin de etkilendiği bir süreç olarak karşımıza çıkıyor. Temsilcilik çalışmalarından, EMO'nun belediyeler nezdinde yürüttüğü proje yetkisine ilişkin faaliyetlerine, serbest müşavirlik ve mühendislik büro tescil belgesi verilmeye başlanmasına varıncaya kadar mühendislerin mesleki faaliyetlerine ilişkin konular ele alınıyor. Yine haberlerin yer verildiği dergide, ülke gündemine ilişkin olarak da kamu çalışanlarının vergi yükü konusu ele alınıyor.

EMO'nun Sanayileşmeye İlişkin Saptamaları

187. sayıda dergiye yeni bir bölüm olarak "Oda çalışmaları" eklenirken, bu bölümde bir önceki sayıda olduğu gibi proje yetkisi sorunu, Libya Göçü konusu ele alınıyor. Bu sayıda bölümünde derginin kapak konusu da yapılan OECD'nin Türkiye Ekonomisi Raporu'nun çevirisine yer veriliyor. Görüşler Bölümü'nde yer alan Prof. Dr. Mustafa Parlar'ın "Türkiye'de Milli Elektronik Endüstrisinin Korunması Sorunları" çalışması da kapsamlı veri ve değerlendirmeyle dikkat çekiyor. Yönetim Kurulu'nun dergiden üyelerine hitap ettiği "Aramızda" bölümünde ise Türkiye'nin sanayileşmesi ve gelişmesine ilişkin bugün de geçerli olan temel sorunları saptamalar halinde şöyle ortaya konuluyor:

"Yerli teknik eleman yurtdışına göç veya kısırlaştırılmağa zorlanırsa,
- Yabancı teknik hizmet yurda davet edilirse,
- Yurtdışına işçi göçü teşvik edilirse,
- Eğitim, üretimin hedeflerinden doğacak ihtiyaçlara göre düzenlenmezse,
O ülkede gerçek kalkınma ve gerçek sanayileşmeden söz etmek pek kolay değildir. Gerçek kalkınma ve sanayileşme ancak doğal kaynaklarımızı, insan gücümüze, ülke ve çalışanlar yararına bilimsel olarak kullandığımızda gerçekleşebilecektir."

188. sayıda Dr. Ergin Günce'nin kaleminden "Türkiye'nin Enerji Sorunları" semineri üzerine eleştirel değerlendirmeye yer verilirken, bu sorunun Yönetim Kurulu'nun hazırladığı dergi başyazısına da yansındığını görüyoruz. Aramızda yazısında, seminere EMO, Makina, Maden ve Fizik mühendisleri odalarının yanı sıra Enerji Bakanlığı, TEK ve DPT'nin de çağrılmaması eleştirilerek, "Özel sektör temsilcileri tarafından düzenlenen bu konferans, gene özel sektörün amaçları çerçevesinde yönlendirilmiştir" deniliyor. Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Gölhan imzasıyla EMO'nun kalite belgesi uygulamasını öven ve devam edilmesini isteyen yazı dikkat çekiyor. Ayrıca teknik yazılar içerisinde o dönemde PTT Araştırma Laboratuvar Yönetmeni olan Fikret Yücel'in hazırladığı "Telekomünikasyon Yatırımlarının Saptanması" yazısı da önemli bir çalışma olarak yer alıyor. Dergide Milliyet Gazetesi'nde yayımlanmış olan "Türk Teknik Adamları ve Sorunları" konulu açık oturum metninden, bugün televizyonlarda yayımlanan açık oturumların yazılı basın aracılığıyla yapıldığını anlıyoruz.

Montaj Sanayi Eleştirisi

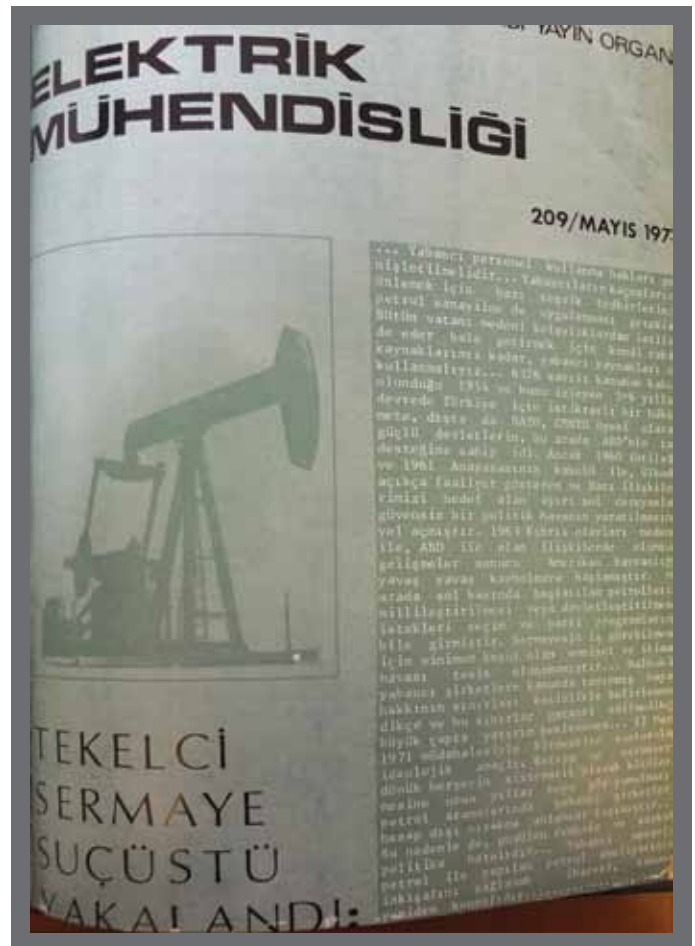
Bir sonraki sayıda Yönetim Kurulu başyazısında, ülke gelişimine ilişkin yine önemli saptamaları kaleme alıyor:

"Kısa vadede kar getiren montaj sanayii de doğal olarak istihdam sorununu çözememiştir. Yabancı sermayenin en büyük teşvikçisi montaj sanayinin ulusal sanayimizin oluşturulmasına engel olduğu yetmiyormuş gibi bir de 'yabancı sermayeyi teşvik' kanunu tasarısı meclislere sunulmuştur."

Eylül 1972 tarihli 189. sayıda EMO'nun daha o dönemlerde sahte mühendislerle karşı savaş açtığını görüyoruz. Konuya ilişkin ayrıntılı belgelerin yer aldığı dergide Said Arif Terzioğlu'nun Sanayi eski bakanlarından Mehmet Turgut ile Hacettepe Üniversitesi'nden Ali Nejat Ölçen'le yaptığı söyleşi "Endüstrileşme ve Türkiye" başlığı altında okuyuculara sunuluyor.

3. Beş Yıllık Kalkınma Planı Masada

Kasım 1972 tarihli 191. sayı iş kazaları gündemiyle dikkat çekiyor. "İşyerleri Ölüm Saçıyor!" makalesini, "Kıyım mı Başlıyor?" son iş kazası haberlerinin yer aldığı yazı takip ediyor. 192. sayı 3. Beş Yıllık Kalkınma Planı değerlendirmeleriyle yer ediniyor. Bir sonraki sayı ise 3. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın elektronik sanayiine ilişkin öngörülerinin değerlendirilmesine ayrılıyor. 3. Plan değerlendirmesi Şubat 1973 tarihli 194. sayıda da "Üçüncü Plan Döneminde Elektrik Makinaları Sanayii" değerlendirmesiyle yer alıyor. Bu sayıda Yönetim Kurulu'nun ülkenin enerji sorununa ilişkin "Enerji yönünden yurdumuzun düştüğü bunalım ortadadır. Yurt gerçeklerini göz önüne almadan harcanacak çabalar birer kandırmaca olmaktan öteye geçmeyecektir. Birkaç yıl sonra da değil sanayi için, aydınlatma için bile, üretilen elektrik enerjisi yetersiz kalacaktır" uyarısı yapılıyor.

Kiralık Bilgisayar

195. sayıda teknik yazılar bölümünde yer verilen Hacettepe Üniversitesi'nden Bülent Dikman'ın "Bilgisayar Edinme Yöntemleri Analizi" çalışması, ilk etapta başlığıyla içeriğin ne derece örtüştüğü sorusunu düşündürüyor. Ancak içeriğine bakıldığında gerçekten o dönemde bilgisayarların çok pahalı olması nedeniyle daha çok kiralama yönteminin tercih edildiğini görüyoruz. Yazıda, bilgisayarlara yapılacak yatırıma ilişkin parçaların ömürleri, yenileme maliyetleri, kira maliyetleri gibi kapsamlı bir maliyet analizi yapılırken, "Çeşitli metodların öngörülen kabullerle yapılan analizlerinde bilgisayarın satın alınması genellikle en iyi çözüm olarak bulunmuştur. Üçüncü el kiralama ikinci, kiralama ise en son sırayı almıştır" sonucuna ulaşılıyor.

Millet Meclisi-Senato Gündeminde TMMOB

Mart 1973 tarihli 195. sayıda EMO'nun 19. Genel Kurulu'na ilişkin haberler yer alırken, Genel Kurul'da odaların kapanmasına ilişkin Millet Meclisi'nce onaylanan kanuna değişikliğine karşı çıkılması yönünde oybirliğiyle karar alındığını okuyoruz. 198. sayıda ise TMMOB'un bu tarihte uzun aradan sonra ilk kez Genel Kurul yaparak çalışabilir hale geldiğini, diğer yandan Cumhuriyet Senatosu'nda TMMOB Kanunu'na ilişkin görüşmelerin yapıldığını öğreniyoruz. 199. sayıda TMMOB Kanunu ile ilgili değişikliklerin Cumhuriyet Senatosu'ndaki büyük tartışmaların ardından değişikliklerin bir bölümünün geri bırakıldığını öğreniyoruz.

İşyeri Temsilcilikleri Kuruluyor

200. sayının kapağında TMMOB Genel Kurulu'nda alınan karar kapsamında işyeri temsilcilikleri kurulmaya başlandığını görüyoruz. Yine bu sayıda üniversitelerin özerkliğine müdahale edildiğini ve öğretim üyelerinin kıyımına uğradığını okuyoruz. Yönetim Kurulu'nun aramızda bölümünden ülkenin ekonomik sorunlarının ağırlaşmaya başladığına tanık oluyoruz. 201. sayı teknik elemanların yabancı sermaye karşısında sorunlar yaşadığını ortaya koyuyor. Kapaktan "Teknik Hizmet İthaline Hayır!" başlığı yanında "Toplu-sözleşme ve grev hakkı! Eşit Hizmete Eşit Ücret! Kaynakların Kullanılmasında Çalışanlara Söz Hakkı!" sloganlarıyla çalışanların hak talepleri gündeme taşıyor.

Cumhuriyet'in 50. Yılı

Elektrik Mühendisliği'nin 202. sayısı Ekim 1973 tarihinde yayımlanırken, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 50. yılı kutlanıyor. Bu özel sayıda derginin oda çalışmaları, birlik çalışmaları, geçen ay, teknik yazılar, mühendislik dünyası gibi gelenekselleşen bölümleri devam ederken, "50. Yılında Türkiye" yazısında ülkenin durumu elektrikten, eğitime, sağlıktan beslenmeye varıncaya kadar çok boyutlu olarak ele alınıyor.

203. sayı EMO tarafından düzenlenen "Elektrik Enerjisi Teknik Kongresi"ne ayrılıyor. Derginin bu sayıda başlıklı tanıtım bölümünde "Üç gün süren çalışmalar sonunda üyeler, Odamızın şimdiye dek savunageldiği çözüm yolu üzerinde görüş birliğine vardılar: Geçici ve bizi dışa bağımlı kılan uygulamalar terk edilerek, kendi özkaynaklarımıza ve teknik gücümüze dayalı bir politika izlenmelidir" vurgusuna yer veriliyor. Derginin "Görüşler" bölümünde geçen sayıda Türkiye Cumhuriyeti'nin 50. yılı nedeniyle yapılan analiz çalışması Yeni Ortam Gazetesi'nde yayımlanan 1923'ten 1973'e yazısıyla devam ettiriliyor. Aynı gazeteden alıntılanan "Çok Uluslu Şirketlerin İç yüzü" başlıklı yazıyla ülke gündemine çok uluslu şirketlerin girmeye başladığını görüyoruz.

MMO'ya Kalite Belgesi Tepkisi

Yılın son sayısında EMO, kalite belgesi uygulaması konusunda Makina Mühendisleri Odası'nın "gelir odaklı yaklaşımı" nedeniyle duyduğu sıkıntıyı açıklıyor. Yönetim Kurulu'nun Aramızda yazısında, MMO'nun şirketlere yönelik verdiği kalite belgesi satış reklamlarına itiraz edilerek, uzmanlık alanı dışında akü, elektrik ütü, elektrikli ısıtıcılar gibi meslek alanları dışında kalan ürünlere verdiği kalite belgesinin tercih nedeni olamayacağı uyarısında bulunuluyor. Yazıda kalite belgesi uygulamasına EMO'nun temel yaklaşımı şöyle ortaya konuluyor:

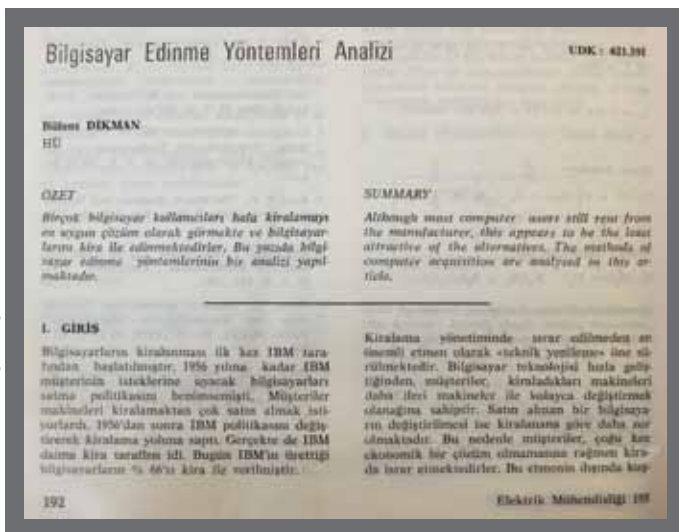
"Kalite belgesi uygulaması, kuşkusuz, ilgili Meslek Odası için bir gelir kaynağıdır. Ancak, bu uygulamayla yurt ekonomisine olumlu yönde katkıda bulunmak, birer kamu kuruluşu olan meslek odalarımızın, her şeyden önce temel görevlerinden biridir ve uygulamayı salt Oda geliri açısından düşünmek en azından yasaları çiğnemektir."

Dergide Nükleer Enerjiye İlk Sorgulama

Ocak-Şubat 1974 tarihli 205-206. sayısında ülkenin enerji sorununun öne çıktığını, derginin de bu kapsamda yazılara ağırlık verdiğini görüyoruz. İlk kez nükleer enerjiyi sorgulayan Hamit Çağur imzalı "Nükleer Enerji Zorunlu mu?" başlıklı yazıyla karşılaşıyoruz. Yazıda, ağır yağ yakan santrallerin yanında alternatif olarak ileri sürülen nükleer santrallerin de bizi dışa bağımlı kılacak pahalı çözümler olduğu belirtiliyor. Bu sayıda genel kurul öncesinde Yönetim Kurulu başyazısında, teknik elemanların haklarını alabilmeleri için meslek örgütleri bünyesinde örgütlenmelerinin önemi üzerinde duruyor. 207. sayıya da EMO'nun 20. Genel Kurulu'ndan haberler yansıyor ve şubelerin yeni dönem çalışma programlarına yer veriliyor.

Sıkıyönetim Sonrası Genel Af

EMO 20. Genel Kurulu'nun kabul ettiği "Teknik Eleman Sorunu", "Elektrik Enerjisi Sorunu", "Af Konusu" ara başlıklarını taşıyan ortak bildiriye de 207. sayıda bulabilirsiniz.

Teknik elemanların özlük hakları, sendikal hakları gündeme getirilirken, yabancıların çalıştırılmasına karşı çıkılıyor ve yerli sanayinin gelişimi üzerinde durulan bu bildiriye, elektrik konusunda da yerli teknik güç ve doğal kaynaklar vurgusu yapılıyor. TEK bünyesinde elektrik işlerinin toplanması üzerinde durulurken, “Birincil enerji kaynaklarının rasyonel kullanımını sağlamak üzere başta petrol olmak üzere tüm yeraltı kaynaklarımız yabancı tekellerden kurtarılmalı ve linyit yatakları devletleştirilmelidir” deniliyor. Ecevit Hükümeti döneminde gündeme gelen af konusu ise bildiriye sıkıyönetim dönemi sonrasında halkın istekleri doğrultusunda hiçbir ayırım gözetilmeksizin gerçekleştirilmesi ve yurtsever aydınların demokratik hak ve özgürlüklerinin iade edilmesi talebiyle ortaya konuluyor.

Petrol Krizi Dergide

Nisan 1974 tarihli 208. sayı Türkiye 1. Teknik Eleman Kurultayı’na ayrılıyor. Mayıs sayısı ise “Tekelci Sermaye Suçüstü Yakalandı” kapağıyla çıkıyor. Bu dönemde Kıbrıs Sorunu ile ayyuka çıkan ve yabancı sermaye tarafından işletilen Ataş Rafinerisi’nden yakıt verilmemesiyle yaşanan petrol kriziyle karşılaşıyoruz. Dergiye yansıyan TMMOB’un konuya ilişkin basın toplantısında petrol alanında devletleştirme önerilirken, ABD’nin petrol üzerinden ülkelere yönelik devirme operasyonları da açıkça ifade ediliyor.

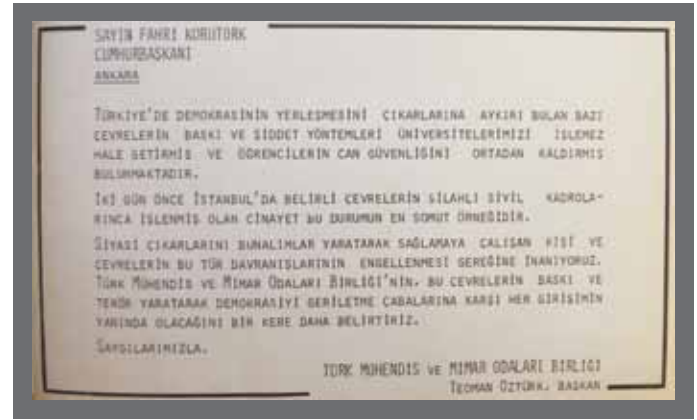
Derginin 213. sayısı ise enerji ve petrol sorununa odaklanan özel sayı olarak yayımlanıyor. Bu sayıda Ali Çulfaz’ın “Enerji Sorunu” makalesinden, Argun Ceyhan’ın “Türkiye’de Elektrik Enerjisi Sektörünün Planlanması”, Gültekin Türkoğlu’nun “Elektrik Enerjisi Kesimine Genel Bir Bakış”, O. Zeki Demiray’ın “Türkiye’de Elektrik Enerjisi”, Nihat Özgül’ün “Türkiye’nin Enerji Sorunu”, İsmail Cem’in “Petrol, Dünya ve Türkiye” başlıklı çalışmalarına yer veriliyor. “Bu sayıda” bölümünde yaşanan enerji krizi özetle şöyle ortaya konuluyor:

“Büyük hidroelektrik ve linyit potansiyelimizi geliştirmek yerine enerji üretiminde akaryakıt payının gittikçe artmasına –bilinçli bir biçimde- neden olan yönetimlerin yol açtığı bunalım ağırlığını bugün iyice duyuruyor.”

Ulaşım ve Eğitim Sayıları

Haziran sayısı ise mühendis ve mimar odaları İstanbul şubelerinin düzenlediği Ulaşım Kongresi üzerinden ülkenin ulaşım sorunlarına ayrılıyor. Temmuz 1974 tarihli 211. sayı eğitim özel dosyasıyla yayımlanıyor. 9. Milli Eğitim Şurası’ndan İlhan Tekeli’nin hazırladığı “Türkiye’de eğitim sisteminin yeniden düzenlenmesi üzerine” başlık makale, TMMOB’un “Önlisans Yüksekokulları” raporundan M. Ali Atay’ın “Teknik İnsan Gücü Dağılımında Dengesizlik”, Mahmut Tali Öngören’in “Eğitim Teknolojisi” ve Cevat Geray’ın “TRT ve Eğitim” başlıklı yazılarına varıncaya kadar eğitim sorunu geniş bir çerçevede ele alınıyor. Derginin içindekilerin tanıtıldığı “Bu sayıda” bölümünde yer alan şu ifadeler o dönemde üniversite ve işsizlik sarmalının yurdu sarmaya başladığını gösteriyor:

“...bu ay yapılan üniversitelerarası giriş sınavı da, üniversite kapılarında yığılmayı, toplumdaki yetişme ihtiyacının giderek nasıl okuma hevesine dönüştüğünü, bunun ise ülkemizde var olagelen gizli işsizlik sorununun ertelenmesi demek olduğunu ve bu gibi gerçekleri bir kez daha anımsattı.”

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 216 Sayı, Aralık 1974

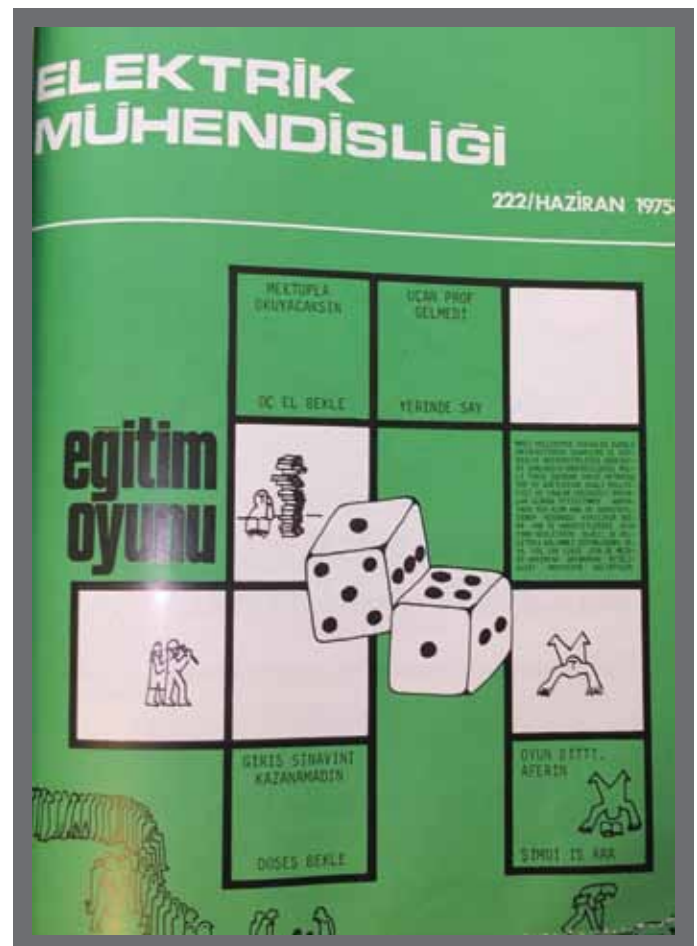
Baş Yazıda Kıbrıs Harekatı

Bu sayıda Yönetim Kurulu’nun “Aramızda” yazısı Kıbrıs Harekatı’na ayrılmış:

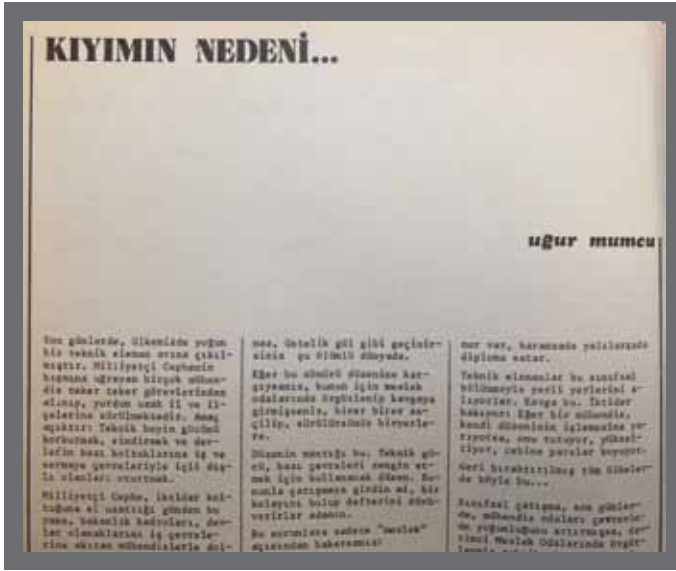
“16 Temmuz 1974 günü faşist Yunan cuntasının Kıbrıs’ta giriştiği hareket, demokrasiye, Kıbrıs’ın toprak bütünlüğüne ve uluslararası anlaşmalara indirilmiş bir darbedir. Yunan cuntasının bir macerası gibi gösterilmek istenen olayın arkasında Amerika’nın Ortadoğu ve Doğu Akdeniz’deki emperyalist emelleri yatmaktadır.

...Bu girişimin diğer bir yönü de, Amerika’nın Türkiye’de kendi çıkarlarına uygun gördüğü antiemperyalist bir dış politika sürdüren Ecevit hükümetini devirmek yolunda yürütülen yıpratma politikasıdır.

...Ecevit hükümetinin uluslararası hukuk kuralları çerçevesinde demokrasinin ve Kıbrıs’ın bağımsızlığının korunması için giriştiği hareket sevinç vericidir.”

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 222 Sayı, Haziran 1975

maktır” başlığı altında tam metin olarak veriliyor. Sunuşta, “Her türlü proje ve yatırım faaliyetinde Türk teknik gücüne öncelik tanınması gereği temel ilke olarak belirtilen genelgede yabancı firmaların özellikle son yıllarda projeci, müşavir veya müteahhit olarak ele aldığı bütün büyük projelerin zamanında bitirilememesi, tamamlanan projelerin ise tam randıman vermemesi gibi sonuçlara neden olduğuna da işaret edilmiştir. Dışa bağımlılığımızın azaltılması yolunda olumlu öneriler getiren genelgeyi yayımlıyoruz.” cümleleriyle sunuluyor.

EMO’dan 1. M.C’ye Karşı Duruş

Derginin Nisan sayısı ise Tüm İktisatçılar Birliği’nin düzenlediği “1975 yılında Türkiye’nin Sosyal ve Ekonomik Sorunları” ve DİSK’in düzenlediği “Çalışanların Sendikalaşma Hakkı ve İşçi-Memur Ayrımı” açık oturumlarının geniş özetlerine ayrılıyor. Yönetim Kurulu tarafından kaleme alınan başyazıda, 1. Milliyetçi Cephe Hükümeti olarak tarihe geçen koalisyon “Faşizm özlemcilerini bile içine alacak kadar geniş bir sağ ortaklığı oluşturan bu 4 parti, aralarındaki tüm çelişkilere karşın ortak düşmanları olan sosyal uyanış karşısında halka karşı sermaye cephesini kurmuşlardır” diye değerlendiriliyor. Yazıda ülkenin enerji alanında dışa bağımlılığının arttırılacak olması başta olmak üzere enerji ve ekonomik alanda hükümetin planları eleştiriliyor. Mayıs sayısında da EMO Yönetim Kurulu, MC Hükümeti’nin sürgün ve kadrolaşmasına, öğrencilerin tutuklanmasına ve enerji alanında yabancı sermayenin taleplerini kabul eden kararlarına tepki gösteriyor.

Türkiye’nin haberleşme alanındaki gelişimin engellenmesi ve bu alanın toptan uluslararası sermayeye terk edilmiş sürecinin başlangıcı kabul edilebilecek olan PTT’nin Araştırma Laboratuvarı ARLA’nın yabancı sermaye ile ortaklık içinde eritilmesi planı EMO Dergisi’ne Mayıs ayında kapak oluyor.

Kapakta Eğitim Oyunu

Haziran 1975 tarihli 222. sayıda zar atılarak ve kare kare kutucuklarda yazan talimatlara göre adım adım hareket edilerek ilerlenen oyun çizimiyle “Eğitim Oyunu” kapağı özgün bir tasarım olarak dikkat çekiyor. Üniversite seçme sınavları öncesinde yayımlanan dergide eğitim hayatı sorun-

ları işlenirken, EMO’nun düzenlediği ve ODTÜ, ADMMA ile AMMYO elektrik bölümü öğrencilerinin katıldığı eğitim sorunlarına ilişkin toplantıya yer veriliyor. Ayrıca üniversitelerdeki yüksek lisans ve doktora çalışmaları da bu sayıda tanıtılmaya başlanıyor. Bir sonraki sayıda da tanıtım çalışmaları devam ettirilirken, ortak mesleki denetim uygulaması, Ali Altınkanat’ın yazısıyla dergide anlatılıyor.

Odalar Çalışanlara Sahip Çıkıyor

224. sayıda “Denetlenebilir Silisyum Doğrultmaçlar” başlığı ile teknik bir konu kapağa taşınırken, Tüm İktisatçılar Birliği Başkanı Aydın Köymen’in EMO’da verdiği “Ortak Pazar ve Türkiye” konulu konferansın geniş bir özetine yer veriliyor. 225. sayı ise “Teknik Elemanlar Kıyımına ve Baskıya Boyun Eğmeyecektir” manşetiyle çıkıyor. TMMOB ve bağlı odaların bu baskıcı uygulamalara karşı Ortak Hukuk Bürosu ve Sosyal Güvenlik Fonu’nu yaşama geçirdiklerine tanık oluyoruz. Yine bu sayıda bombalı suikast sonucu yaşamını yitiren Cumhuriyet Gazetesi Yazarı Uğur Mumcu’nun EMO Dergisi için kaleme aldığı anlaşılan “Kıyımın Nedeni...” yazısı dikkat çekiyor. 226. sayıda da teknik elemanların sorunları, çalışanlara yönelik kıyım sorunu ele alınmaya devam ediliyor. Bu dergide Yönetim Kurulu “Aramızda” yazısında 12 Ekim 1975 tarihinde yapılan ara seçimleri değerlendiriyor ve şu çağrıya yer veriliyor:

“Faşizme karşı kararlılığı artan direniş, sağlıklı gelişmenin tohumlarını taşıyor. Bu mücadeleye hız vermek, omuz vermek gerekli. Demokrasiden yana tüm güçlerin güç birliği, eylem birliği zorunlu. Ortak bir zeminde demokratik hak ve özgürlüklerin savunulması, faşist heveslerin geriletilmesi için.”

Enerji Darboğazı Gündemde

1975 yılının son sayısı “Sermaye İktidarları Enerji Sorununa Kalıcı Çözüm Getiremez” kapağıyla okuyuculara ulaştırılırken, Nusret Alperöz’ün “Türkiye’nin Enerji Politikası İle İlgili Bazı Düşünceler” başlıklı yazısında nükleer enerjinin dışa bağımlılığı üzerinde duruluyor. Yalçın Küçük’ün “Türkiye Sanayinin Bugünkü Yapısı” yazısının da yer aldığı dergide, yayın tanıtımına da başlanıyor. İlk yayın olarak Dr. Gencay Şeylan’ın “Memur Sendikacılığı ve Türkiye Deneyi, 1965-1971” kitabı tanıtılıyor. Yönetim Kurulu’nun ülkenin enerji sorununa değindiği “Aramızda” yazısı ise fahiş fiyatlı elektrik arzına itiraz edenlere karşı her dönem kullanılan “En pahalı enerji olmayandır” argümanına yanıt veriyor:

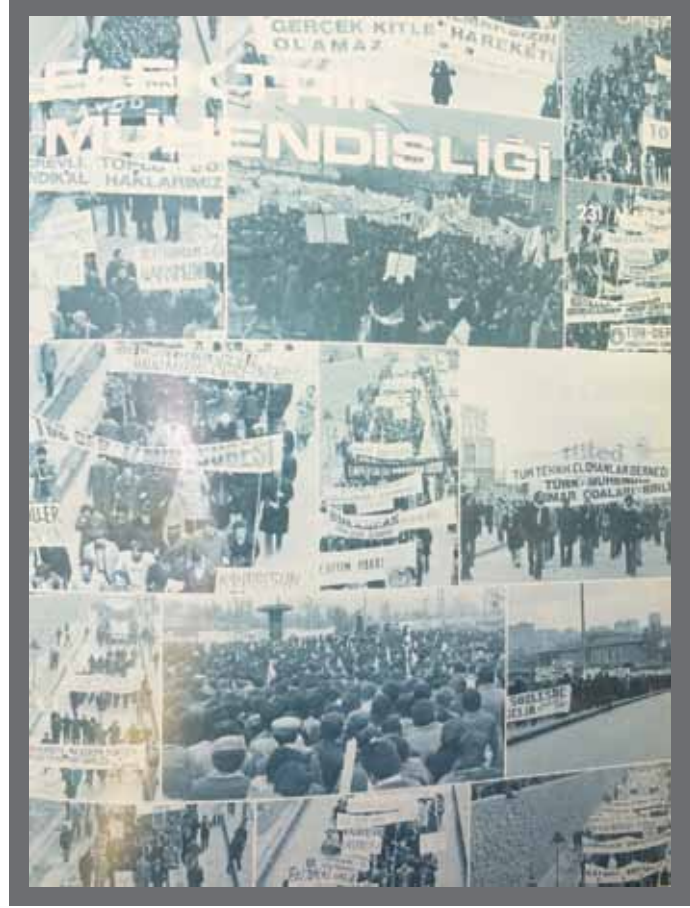
“En pahalı enerji olmayandır görüşü, üretimin yükünü çeken ama yarısından çoğu karanlıkta kalan halkın çıkarlarıyla açıkça zıtlasmaktadır. Doğru enerji politikası, halka karşı tüm politikaların giderildiği oranda gelişecektir. Enerji sorununun da, iktidar sorunu olduğu unutulmamalıdır.”

Enerji sıkıntısı 1976 yılının ilk sayısında kapağa “Enerji Darboğazına Doğru” başlığıyla yansıyor. Bu sayıda EMO tarafından düzenlenen 7. Elektrik Enerjisi Teknik Kongresi’ne ayrıntılı bir şekilde yer verilirken, kongrenin sonuç bildirgesi de tam metin olarak sunuluyor. TİP’in Genel Başkanı Behice Boran’ın “Kullanılan Enerjinin Çeşitli ve Miktarı Toplumsal Gelişme ile Doğrudan Orantılıdır”, Polonya Elektrisyenleri Birliği’nden Tadeusz Dryzek’in “Teknik Eleman örgütleri Arasında Uluslararası İlişkilerin Yararlı Olduğuna İnanıyorum”, Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay’ın “Varlıklı Bütün Kesimlere Varlıklarını Daha da Arttırmaları İçin Enerji Çok Ucuza Veriliyor”, TEK Genel Müdürü Behçet Yücel’in “Santral İhalelerinde Gecikme Söz Konusu Değildir” başlıklı konuşmaları tam metin olarak veriliyor. Türkiye’nin Enerji Sorunları ve Türkiye Elektronik Sanayi panelleri de dergide yer buluyor. EMO İstanbul Şubesi’nin İstanbul’un elektrik sorunu raporu da kapsamlı bir çalışma olarak okuyuculara dergi aracılığıyla ulaştırılıyor.

Şubat 1976 tarihli sayıda EMO’nun diğer odalardan yazı desteği aldığını görüyoruz. Bu kapsamda Maden Mühendisleri Odası’ndan kömürün yerine ilişkin bir yazı yer alırken, Orman Mühendisleri Odası’nın yazısı, bugün fosil yakıtlar temelli enerji dünyasında sözü edilmeyen kaynaklar olmasına rağmen odun ve tezeğin o dönemde önem arz ettiğini anlatıyor. 1962’de odun ve tezeğin toplam enerjideki payının yüzde 53.2 ile büyük bir ağırlığa sahip olduğunu görüyoruz.

TİP Genel Başkanı Behice Boran EMO üyeleriyle

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 231 Sayı, Mart 1976

Faşist Baskıları ve Kıyımları Protesto Mitingi

1976 yılının Mart ayında yayımlanan 231. Sayıya “Faşist Baskıları ve Kıyımları Protesto Mitingi” damgasını vuruyor. Miting fotoğraflarından kolaj çalışmasının kapak tasarımı olarak kullanıldığı dergide, EMO’nun da desteklediği bu mitinge 50 binden fazla katılım olmasına rağmen TRT’nin hiç yer vermemesi eleştiriliyor. EMO’nun 22. Genel Kurul haberlerine de yer verilirken, yeni Yönetim Kurulu’nun üyelere seslendiği Aramızda yazısında “demokrat-toplumcu” çizginin sürdürüldüğünü görüyoruz:

“...Böyle bir dönemde 22. Genel Kurulun büyük desteği ile görevlendirilen Yönetim Kurulu olarak bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinde üzerimize düşen görevleri yapmakla birlikte, meslek alanına giren yurt sorunlarını işleyip ayrıntılı görüş ve önerilerin geliştirilmesine yardımcı olmak ve üyelerimizin ekonomik demokratik hakları mücadelesini yoğunlaştırmak kararındayız.”

Bu sayıda Korkut Öngün’ün aralarında “Elektrik İşletmeciliğinde Özel Kesimin Yeri ve İmtiyazlı Ortaklıklar” başlıklı makalesi de olmak üzere Teknik Kongre’deki enerji alanına yönelik 3 sunumuna yer veriliyor.

EMO’nun ÇEAŞ Çıkışı

232. sayıda, daha sonraki yıllarda da uzun tartışma konularına yol açarak en sonunda kamulaştırılan, ancak tahkim davalarıyla bugün de enerji alanıyla ilgilenenlerin yakından tanıdığı ÇEAŞ konusu gündeme giriyor. Hükümetin 18 Mart 1976 tarihli kararıyla ÇEAŞ’a yeni haklar tanınması ve TEK’in şirket karşısında düşürüldüğü durum, dergide “Oda Çalışmaları” bölümünde yer alıyor. Burada EMO’nun ÇEAŞ konusunda en başından itibaren kamu yararını temel alan

tutumunu sergilediği, usulsüz ve hukuka aykırı işlemlere karşı mücadele ettiğini görüyoruz.

233. sayıda 1 Mayıs İşçi Bayramı kutlaması, o dönemin büyük miting katılımlarını gösteren görsellerle bezeli olarak sunulurken, teknik yazılar bölümünde aydınlatma konusu ağırlıklı olarak işleniyor. Yine bu dergide yer alan “Ülkemizde Ampul Üretimi ve Tekelci Sermaye” makalesi de dikkat çekiyor.

Haziran 1976 tarihli dergide teknik yazılar kapsamında sanayi ve enerji ilişkisi irdelenirken, 3. Teknik Eleman Kurultayı’na ilişkin haberlere yer veriliyor. Ülke ekonomisindeki olumsuz gidiş ve enerji yatırımlarının dışa bağımlılığından kaynaklanan sorunlar da hem derginin içeriğine hem de EMO Yönetim Kurulu’nun başyazısına yansıyor.

Temmuz 1976 tarihli 235. sayıda ülkede 1980 Askeri Darbe öncesi sıkıntılı siyasal ve toplumsal ortam Yönetim Kurulu’nun Aramızda yazısında şöyle aktarılıyor:

“Son günlerde milliyetçi cephe iktidarının yurtseverler üzerinde uyguladığı faşist baskı ve terörün yeni boyutlara ulaştığına tanık olmaktadır. Bugüne değin uyguladıkları baskı ve terörün işe yaramadığını gören sermaye cephesi, daha da hırçınlaşmış ve işçiler üzerine doğrudan saldırılara başlamıştır.”

TRT Dosyası Dergide

EMO, dergisinin bu sayısını da eğitim, üniversite sınavları ve sanayi ilişkisi üzerine kuruyor. Dergide TRT Dosyası başlığıyla yer verilen haberde ise 13 Haziran 1976 tarihinde Makine Mühendisleri Odası’nda TRT çalışanlarının üye oldukları DİSK Yeni Haber-İş, TÜTED, TUM-Der ve TMMOB tarafından düzenlenen “Anayasa ve yasal karşısında TRT ve yayın uygulamaları” konulu foruma yer veriliyor. Bu foruma, Anayasa Mahkemesi Eski Başkanı Muhittin Taylan, Türk Hukuk Kurumu adına Muammer Aksoy, DİSK Genel Sekreteri Mehmet Karaca, CHP adına Uğur Alacakaptan, Halkevleri Genel Başkanı Tabii Senatör Ahmet Yıldız, Yazar ve Hukukçu Uğur Mumcu, Siyasal Bilgiler Fakültesi Eski Dekanı Mümtaz Soysal katılmış.

Bilim ve Tekniğin Dili Türkçe

236. sayıya elektrik kesintileri damgasını vuruyor. Dergide teknik terimler ve Türkçe karşılıkları üzerine yazılar, 235. sayıda Aydın Köksal’ın “Bilim ve Tekniğin Dili Türkçe” ve 236. sayıda da Güney Gönenç’in “Teknik Terimler Konusu ve Kimi Sorunlar” başlıklı yazılarıyla sürdürülüyor. Ağustos 1974 tarihli sayısında, o tarihe kadar sayısız elektronik teknolojisindeki değişimi kapsamlı bir tarihçe olarak ortaya koyan dergi, bu sayıda da son 2 yılda yaşanan hızlı gelişmelere değiniyor.

DGM’ye Hayır

237. sayı da yine toplumsal ve siyasal gündemi yakından ilgilendiren Devlet Güvenlik Mahkemeleriyle açılıyor. EMO Yönetim Kurulu başyazısında yalnızca “DGM tasarısının engellenmesi doğrultusunda tüm haklı ve yasal girişimleri destekliyoruz” cümlesine yer verilirken, TMMOB imzalı “DGM’ye Hayır” pankartının ön plana çıkarıldığı 2 miting görselinin kolaj çalışması sunuluyor. Dergide konuya ilişkin EMO’nun açıklaması da bulunuyor. Bir sonraki sayıda da DGM konusu Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararı ve arkasından tanınan süre içerisinde yasa çıkarılamamasıyla

DGM’lerin kapanışı anlatılıyor. Kapanmadan önce DGM’de açılan davada TMMOB Başkanı Teoman Öztürk hakkında Birlik Haberleri’nin 9 Temmuz 1976 tarihli sayısında MKE Kurumu’nda yapılan yolsuzluğu açıkladığı için 13-63 yıl hapsi istendiği anımsatılıyor.

TEK’de Taşeronlaştırmaya Tepki

Ekim 1976 tarihli dergide teknik yazılar kapsamında “Türkiye’de ve dünyada elektroteknik ekipman sanayinin yapısı ve gelişimi” yazısı dikkat çekiyor. “TEK’de Geri Bir Adım” başlıklı yazıda ise proje ve montaj işlerinin özel ortaklıklara yaptırılmaya kalkılması EMO tarafından eleştirilirken, eleştirinin nedenleri ortaya konulup, “Bu karardan dönüleceği umulur. Kurum içindeki ünitelerin duyarlı tepkisi, TEK’in bütünlüğü ve ülke çıkarları açısından gerekli görülmelidir” çağrısı yapılıyor.

Bilgisayar ve Bilişim Sayısı

1976 yılı Bilgisayar ve Bilişim kapaklı dergiyle kapatılıyor. Güney Gönenç’in yazılarıyla önemli katkı sağladığı dergide EMO’nun düzenlediği “Bilgisayar ve Ülkemizde Kullanımı” panelin oldukça geniş bir özeti ve Türkiye Bilişim Derneği’nin 18-20 Ekim 1976 tarihlerinde gerçekleştirdiği 1. Ulusal Bilişim Kongresi’nden 2 bildiriye yer veriliyor. EMO Yönetim Kurulu ise Genel Kurul öncesinde üyelerine şöyle çağrıda bulunuyor:

“Faşizmin çabalarına karşı, önümüzdeki günlerde bütün demokratların, ilericilerin hazırlıklı olmaları, bu girişimleri boşa çıkartacak birliği ve gücü oluşturmaları gerekiyor. Oda kongrelerine mutlaka katılmak, demokrasiden yana olanların en yüksek katılımını sağlamak, Odaları karanlığa boğmak isteyenlere karşı mücadele vermek; işte güncel görev budur.”

Dergi 20 Yaşına Bastı

1977 yılı da dergide TEK’e yapılan baskılar, öğrenim kurumlarına yönelik baskılar, Türkiye sanayinin çıkmazı gibi sorunları ele alan haber ve yazılarla başlıyor. Derginin 20. yaşını kutlayan bu sayıda derginin yaşamı 1970 öncesi ve sonrası olarak ikiye ayrılarak değerlendiriliyor. İlk dönemde teknik yazılar ağırlıklı olarak yer alırken, ikinci dönemde teknik konuların yanı sıra ekonomik ve politik konularda yazılara da yer verilmeye başlandığı anlatılıyor. Topraklama I kapağıyla yayımlanan derginin şubat sayısı da Topraklama II olarak çıkıyor. Topraklama ve güvenlik üzerine teknik yazıların yer aldığı şubat sayısında EMO 23. Genel Kurulu’na

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 237 Sayı, Eylül 1976

ilişkin haberler ve bilgiler bulunuyor. TÖB-DER, TÜTED ve TÖM-DER'in yeniden açıldığını bu dergiden öğrenirken, ODTÜ'ye MHP eğilimli Hasan Tan'ın Rektör olarak atanmasına yönelik tepki de bir yazı ile ortaya konuluyor. "MC şimdi mütevellî heyeti, rektörü ve sarı sendikaları ile ODTÜ'de tam anlamıyla çok cepheli bir saldırıya geçmiştir. Ancak, işçisi, öğretim üyesi ve öğrencisi ile bilinçli ve birlik içinde mücadele sürdüren ODTÜ faşizme teslim olmayacağını bu kez de kanıtlayacaktır" cümleleriyle son bulan yazı bugün de ODTÜ'ye yönelik sözlü ve fiili saldırıları anımsatıyor. İTÜ'de üniversite olayları ve öğrencilere yönelik müdahalelere karşı üniversitelerin özerkliğini de savunmak üzere güç birliği oluşturma çabası da dergiyi yine bir yazı ile yansıyor.

Programlı Elektrik Kesintileri Yaşanıyor

Mart 1977 tarihli derginin kapağına EMO tarafından düzenlenen "Türkiye'de Elektronik Sanayi" başlıklı panel taşınıyor. Dergiden artık programlı elektrik kesintilerinin başladığını öğreniyoruz. "Programlı Elektrik Kesintisinin Gerçek Nedeni Üretim Yetersizliğidir" başlıklı EMO Yönetim Kurulu'nun açıklamasında 44 ili kapsayan elektrik kesintilerinin direk devrilmesine ve hat arızalanmasına bağlanamayacağına dikkat çekilirken, "Üretim kaynaklarının yetersizliği, planlı ve doğru yatırım yapılmaması, tüketim talebi tahminlerinin bilimsel yöntemlerle ve gerçeğe yakın yapılamaması" olarak ortaya konuluyor. Bugün mikro HES'ler, derginin bu sayısında enterkonnekte sistemin eriştirilemediği köylerde küçük "Köy elektrikleştirilmesinde küçük su kaynaklarından da yararlanılmalıdır" başlığıyla Nusret Alperöz'ün yazısına konu oluyor. Yine bu sayıda

"Olaylar Yorumlar" bölümünde ODTÜ ve TRT'deki atama sorunundan en az geçim indirimine varıncaya kadar güncel siyasal-ekonomik ve toplumsal konulara ayrıntılı bir şekilde yer veriliyor.

Kanlı Tertip

Nisan 1977 tarihli 244. sayının kapağı ODTÜ ve EMO'nun ortaklaşa düzenlediği "Elektrik Mühendisliği ve Eğitimi" konulu panele ayrılmış. EMO Yönetim Kurulu'nun yazısından ülkenin erken seçime gitmekte olduğunu anlıyoruz. Bu sayıda güncel gelişmelerin özetle yer aldığı haberleri içeren Olaylar ve Yorumlar bölümünde genişçe 1 Mayıs İşçi Bayramı kutlamasını görüyoruz. 34 kişinin hayatını kaybettiği, çok sayıda kişinin yaralandığı, Türkiye tarihine "Kanlı 1 Mayıs" olarak geçen ve o günden beri Taksim Mücadelesi'nin sürdüğü 1 Mayıs 1977, EMO Dergisi'nde "Kanlı Tertip" ara başlığıyla anlatılıyor. Haber-Analiz'de yaşananlar şöyle değerlendiriliyor:

"Burjuvazinin kısa dönemli hesapları ise Niksar, Şiran ve Erzincan gerici saldırılarından sonra kanlı 1 Mayıs gösterisi ile 5 Haziran seçimlerinde kendisine karşı tepki belirleyebilecek geniş halk kesimlerini baskı altına almak, korkutmak, sindirmektir.

...İşçi sınıfımız diğer tüm emekçilerle birlikte 1 Mayıs birlik, dayanışma ve mücadele gününü artan bir coşkuyla kutlamaya devam edecektir. Tarihin ileriye doğru dönen çarkını durdurmak ne denli kanlı tertipler kurarsa kursun burjuvazinin elinde değildir."

Mart-Nisan 1979 tarihinde yayımlanan 267-268. sayıda ise kanlı 1 Mayıs'a inat katılımı arttırma kararlılığı içerisinde albenili bir 1 Mayıs İşçi Bayramı kapağıyla yayımlanıyor. Kır çiçekleriyle sembolize edilen miting meydanındaki insan kalabalığı arasında görünen "Sen de Katıl" pankartlı ve TMMOB pankartlı bir miting fotoğrafından hazırlanmış 1 rakamıyla pekiştirilmiş 1 Mayıs İşçi Bayramı kapağı...

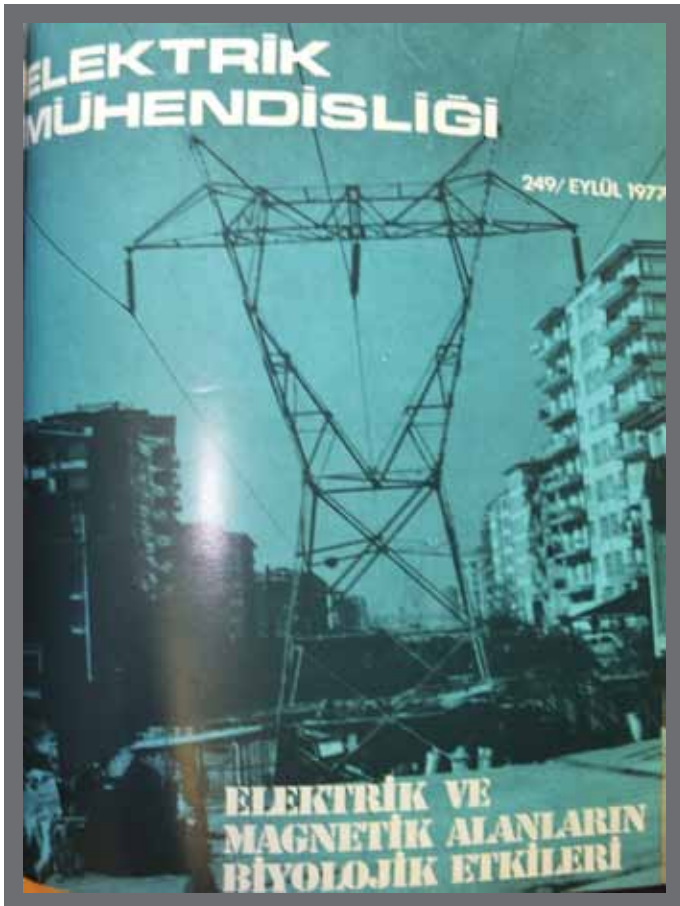
ÇEAŞ Kararnamesine İptal

Mayıs 1977 tarihli dergi kapağına EMO'nun Polonya Elektrisyenleri Birliği ile birlikte Ankara ve İstanbul'da düzenleyeceği "Polonya Elektroteknik Günleri" duyurusu taşınırken, içindekiler bölümünde "Danıştay ÇEAŞ Kararnamesi'ni İptal Etti" haberinin başlığı dikkat çekiyor. EMO'nun ÇEAŞ ve enerji alanındaki özelleştirme girişimleri konusundaki duyarlılığı Yönetim Kurulu'nun başyazısına da yansıyor. EMO'nun kararnamenin çıkmasının ardından kamuoyuna ayrıntılarıyla konuyu duyurduğunu, yargı yoluna gidilmesi için uyarıda bulunduğunu ve ayrıcalıklı şirketler sorununu irdeleyen bir kitapçık yayınladığını bu başyazıdan öğreniyoruz. Yönetim Kurulu, bu konudaki duyarlılığını şöyle dile getiriyor:

"ÇEAŞ ayrıcalıklarını genişletmeyi başaramamıştır ama varlığını bundan sonra da sürdürecektir. Yeni yeni girişimlerle mevzilerini genişletmeye, bu yolda gerekli destek sağlamaya çalışacaktır. Demokratik güçlerin önünde ise enerji sektöründe ayrı bir olumsuzluk kaynağı olan bu tip kuruluşların kamuya devredilmesi doğrultusunda çaba harcamak görevi vardır."

Radio Televizyon Sayısı

Haziran-Temmuz 1977 tarihli dergi ise kapsamlı bir "radio-televizyon" sayısı olarak yayımlanıyor. Hem sarı sayfalarda radyo ve televizyon konusu atamalar ve yayın içerikleri

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 249 Sayı, Eylül 1977

bazında ele alınıyor, hem de teknik yazılarda sayısal televizyon, alıcılar, TV vericiler gibi boyutlarıyla konu işleniyor. Konunun toplumsal, ekonomik ve teknik gelişimini birlikte değerlendiren dosya yazıları ise Türkiye’de radyo ve televizyonun tarihçesinden TRT Ankara İli TV anketine varıncaya kadar oldukça geniş bir çerçeveyi içeriyor.

Polonya Elektroteknik Günleri’ne yer verilen 248. sayıda ise 10. Dünya Enerji Konferansı’nın 19 Eylül 1977’de İstanbul’da başlayacağı duyurusuyla karşılaşıyoruz. 10. Dünya Enerji Konferansı sayısı ise Kasım-Aralık 1977 tarihinde 251-252. sayı olarak yayımlanıyor.

Elektromanyetik Kirlilik Başlıyor

Derginin 249. ve 250. sayıları ile bugün cep telefonları ile daha da güncel bir kaygı alanını oluşturan elektromanyetik alan kirliliği konusu “Elektrik ve Magnetik Alanların Biyolojik Etkileri” kapağıyla dergiye giriyor. Her iki dergide yer verilen yazıların neredeyse tümünün yabancı yazarlardan çeviri olduğunu görüyoruz. Buradan elektromanyetik kirlilik konusunun gelişmiş ülkelerde teknolojik gelişme paralel olarak daha önce ilgi alanı haline geldiğini anlıyoruz. Yönetim Kurulu’nun 249. sayıda yayımlanan “Aramızda” yazısında 2. MC Hükümeti’nin kurulmasının arkasından toplumsal ve ekonomik sıkıntıların sürdüğünü okurken, 250. sayıda başyazıda yine enerji sorunu ön plana çıkarılıyor.

Kongre ve Paneller Sayısı

1978 yılının ilk sayısı EMO’nun mesleki alanlarını doğrudan ilgilendiren büyük etkinliklere ayrılıyor. Dergide Türkiye 3. Genel Enerji Kongresi, 8. Teknik Kongre, Türkiye’de Enerji Planlaması Paneli, 10. Dünya Enerji Konferansı Sonuçları ve Türkiye’ye Yansıması Paneli, Türkiye’de Birincil Enerji Kaynaklarının Kullanımı ve Enerji Politikası Paneli yer alıyor.

IMF’ye Ağır Taahhütler

254-255 sayıda ise EMO’nun 24. Genel Kurulu’nun yansımaları yer alıyor. EMO Yönetim Kurulu’nun yazısında IMF ile karşılaşıyoruz. Günden güne derinleşen yapısal bunalımlara dikkat çekilen yazıda, “Türkiye IMF’nin isteklerini kabul ederek ağır yükümlülükler altına girmiştir. Bu derece ağır koşullar altında anlaşma yapan ülkeler arasında Türkiye, dördüncü sırada yer almaktadır” saptaması yapılıyor.

Uydu Haberleşmesi Sayıları

256 ve 257. sayılar “Uydu Haberleşmesi I” ve “Uydu Haberleşmesi II” kapaklarıyla yayımlanıyor. Haziran 1978 tarihli 258. sayı ise mikroışlemcilerle ayrılıyor. Teknik yazılardan oluşan dergide yine “Olaylar Yorumlar” bölümüyle sarı sayfalar diyebileceğimiz kısma da yer veriliyor. Mikroışlemcilerle ilişkin yazılarda geçen teknik terimlerin İngilizce karşılıkları ile birlikte sunan terimler dizini de bilimsel

dil oluşturulması anlamında önemli bir katkı olarak dikkat çekiyor. 259-260. sayı ise elektriğin büyük üstatlarının bir masa etrafında toplanmış çizimlerinden oluşan kapak tasarımıyla “Tarih Boyunca Elektrik” başlığıyla yayımlanıyor. Grevler, kıyı yağması, İTÜ çadır direnişi, TMMOB ve odalara yönelik saldırılar, iş kazaları, Bedrettin Cömert’in katledilmesi gibi haberlerin yer aldığı “Olaylar Yorumlar” bölümü dergide yine dikkat çekiyor.

Faşist Terör Can Alıyor

261 ve 262. sayı ise “faşist terör” saldırılarının üniversite hocalarını hedef seçtiği dönemden EMO camiası adına ayrıca üzücü iki büyük ismi içeriyor. İTÜ Elektrik Fakültesi Dekanı Ord. Prof. Bedri Karafakioğlu ile ODTÜ Elektronik Hesap Bilimleri’nden Dr. Necdet Bulut’un katledildiğini bu sayıda öğreniyoruz.

Yönetim Kurulu’nun yazısında ise TEK’teki sarı sendikacılık uygulaması sert bir şekilde şöyle eleştiriliyor:

“...TEK somutunda söylemek gereken ise şudur: ‘Toplumsal Anlaşma’yı benimsemiş sendikal hareketlere son toplu sözleşme uyuşmazlıkları sırasında birdenbire tanınan primle, gerici faşist çevrelerin kurum içinde yuvalanması ve etkinlik alanının genişlemesine olanak sağlanmıştır. Oysa, gerileyen bir sendikal hareketin varlığını sürdürürebilmek amacıyla görüşmeler sırasında başvurduğu çeşitli yasa dışı ve elektrik sistemini tahrip edici zorlamalarının unutulup, üstelik ödüllendirilmesi değil, cezalandırılması gerekirdi. Özellikle Keban gibi işyerlerinde üyelerimize de yönelen baskı ve tehditler herkesçe bilinirken, toplu sözleşme protokolünün imzalanması sırasında tüm sorumluların affedilmesi koşulunun kabulü, Kurum çalışanları üzerinde şok etkisi yapmıştır.’”

1978 yılının son dergisi, Kasım-Aralık aylarını kapsayan 263-264. birleştirilmiş sayı olarak yayımlanıyor. EMO 25. Genel Kurulu’nun yer aldığı dergide, o dönemde radyoda yer almanın bile ne kadar önemli olduğunu gösterecek şekilde EMO Başkanı Aybars Ungan’ın radyo konuşmasına yer veriliyor. Bu sayıda Türkiye 3. Genel Enerji Kongresi de ayrı bir başlık olarak yer alıyor. TRT’de düzenlenen ve MTA’dan Doç.

Muzaffer Andaç, İTÜ’den Doç. Tolga Yarman, AÜ’den Dr. M. Özcan Ültanır ve EMO’dan Elektrik Mühendisi Mustafa Geçek’in yer aldığı foruma, konuşma deşifreleri halinde yer veriliyor.

Maraş Katliamı

Dergi 1978 yılını Maraş Katliamı olarak tarihe geçen acıyla kapatıyor. EMO Yönetim Kurulu’nun başyazısında yaşananlar şöyle aktarılıyor:

“Faşistler tarafından emekçi halka karşı Elazığ, Erzincan, Malatya ve Sivas’ta uygulanan kitle katliamı girişimleri Kahramanmaraş’taki soykırım ile doruğa ulaştı. Planlı bir şekilde geliştirilen olaylar hızlı bir katliama dönüştürüldü. Saldırıya uğrayan yerlerin önceden planlandığı görüldü.

...Kahramanmaraş soykırımının altında yatan, önceki girişimlerde gerçekleştirilemeyen sıkıyönetim ilanını gerçekleştirebilmektir. Hükümetin 13 ilde sıkıyönetim ilanı önerisi iktidar içindeki karşı çıkmalar dışında muhalefet tarafından desteklendi. Sağ muhalefetçe genişletilmiş sıkıyönetim haritaları sürekli ilan edilmekte, olaylar buralara kaydırılmış bulunmaktadır.

Temelde gerçekleştirilmek istenen işçi sınıfının ve emekçi kesimlerin kısıtlı olan örgütlenme ve demokratik haklarını rafa kaldırmaktır.”

Kağıt Sıkıntısı

1979 yılının ilk sürelî yayını olarak Ocak-Şubat aylarında çıkan dergide, ülkenin ekonomik sıkıntılarının giderek yoğunlaştığını, kağıt sıkıntısının başladığını okuyoruz. Derginin içeriğine ilişkin kısa tanıtım yapılan “Bu sayıda” bölümünde, şu bilgi verilmektedir:

“Kağıt üretiminin durma noktasına geldiği, bundan tüm basın ve yayın yaşamının çok olumsuz biçimde etkilendiği bilinen bir gerçek. Bu yüzden uzunca bir süredir dergimizi zamanında çıkaramamakta, Odamızın ilgi alanındaki çalışmalarını, meslek ve ülke sorunlarına ilişkin haber ve görüşlerini çoğu kez güncelliklerini yitirdikten sonra aktarabilmekteyiz.”

Three-Mile Island Nükleer Kazası

Dergide yer alan “Olaylar Yorumlar” bölümünde ise “Harrisburg Olayı: Bir Nükleer Kazanın Düşündürdükleri” başlıklı haber-analiz ile ABD’de Three-Mile Island Nükleer Santrali’nde yaşanan kazayı okuyoruz. Yine aynı bölümde Türkiye tarihinde önemli bir adım olarak ATAS’ın kamulaştırılarak TPAO tarafından devralınmasına ilişkin haber yer alıyor. Programlı elektrik kesintilerinin kaldırılmasına

ilişkin dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Deniz Baykal’ın açıklaması ile “Ekonomiyi Güçlendirme Programı Üzerine” başlıklı yazılar da dikkat çekiyor.

267-268. sayıda, Ekonomiyi Güçlendirme Programı arkasından gelen antidemokratik yasa girişimlerine EMO Yönetim Kurulu “Aramızda” yazısıyla itiraz ederken, “Dernekler, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü yasalarına MC iktidarlarının uzun süre uğraşıp da yapamadığı değişiklikler getirilerek memurların dernek kurma hakkı ve yasal demokratik protesto gösterileri tamamen ortadan kaldırılmak istenmektedir. Polis yetkilerini düzenleyen yasada getirilmek istenen değişikliklerle yargı organlarının kararı olmadan kişi özgürlükleri tamamen ortadan kaldırılmaktadır” bilgileri verilmektedir. Bu bilgiler bize 12 Eylül’ün ilk işaretlemlerini gösterirken, bugünkü antidemokratik uygulamaları da hatırlatmaktadır.

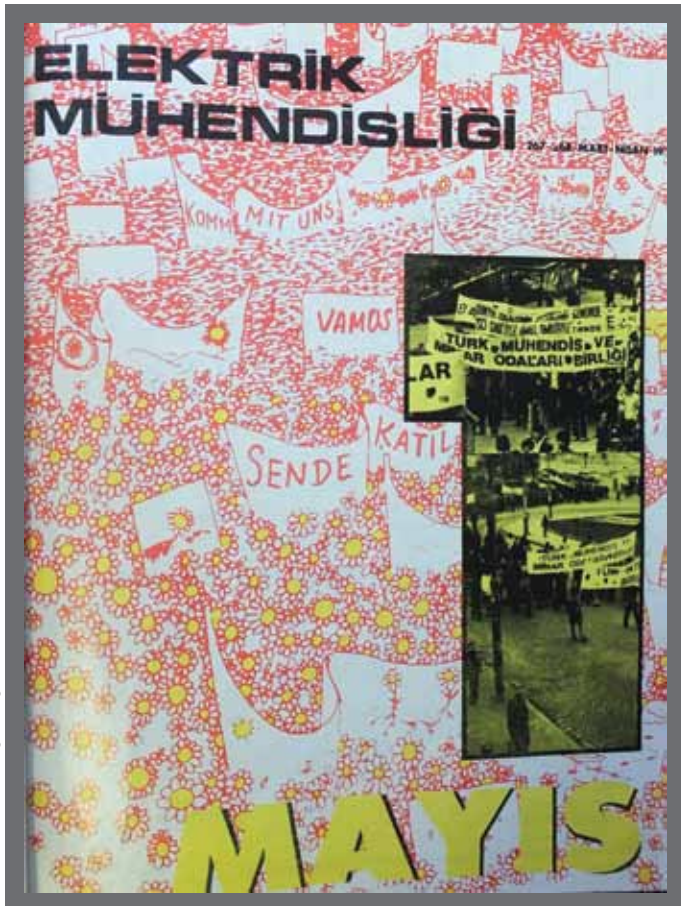
Nükleer Santrallara Karşı Bilinçlendirme Toplantıları

Aynı sayıda EMO’nun nükleer konusu üzerine ağırlıklı olarak eğilmeye başladığına tanık oluyoruz. EMO’nun Akkuyu Nükleer Enerji Santrali ile ilgili basın açıklamasının yanı sıra Mersin, İstanbul ve İzmir’de düzenlenen nükleer enerji panellerine ilişkin haberleri ve bu panellerde EMO’nun yürütücülüğünde hazırlanmış olan Nükleer Enerji Raporu’nun sunulduğunu okuyoruz. Raporun sonuçlarına da dergide yer veriliyor.

Mayıs-Haziran 1979 tarihli sayıda EMO’nun nükleer enerji santrallerine ilişkin olarak kamuoyunu bilinçlendirmek üzere faaliyetlerini kapsamını genişleterek sürdürdüğünü görüyoruz. Oda tarafından 11 il ve ilçe merkezinde arka arkaya yapılacak panel duyurusu yanında “Nükleer Enerji Santralleri Dışa Bağımlılığı Artırır” ve “Nükleer Enerji Santralleri Enerji Bunalımını Çözemez!” başlıklı afişler de ilgi çekiyor.

19 Eylül ve Sendikal Hak Mücadelesi

Bu sayıda EMO Yönetim Kurulu’nun başyazısında Ecevit Hükümeti’nin düşürülmesinde etkili olduğu tarihe geçen TUSİAD ilanlarını okuyoruz. O dönemki CHP ağırlıklı hükümetin IMF reçetesi uygulayarak emekçi halka yüklenilmesi eleştirilirken, “Çokça sözü edilen KİT”lere fon aktarma, devletleştirme gibi konular da paralı TUSİAD ilanlarından sonra bahsedilmez oluyor, emekçi halktan toplananlarla birlikte büyük tavizlerle alınacak yeni borçların tekelci sermayeye aktarılacağı da iyice belirginleşiyordu” deniliyor. Yine bu yazıda grevli-toplusözleşmeli sendikal hakları elde etmek üzere TMMOB’nin 29 Haziran 1979 tarihinde uyarı niteliğinde 18 ilde 134 işyerinde 2-4 saat arasında 7 bin 500 üyenin katılımıyla uyarı-tartışma toplantıları düzenlediğini öğreniyoruz. Hak taleplerini içeren EMO ve TMMOB’nin basın açıklamalarına da yer verilen dergide, “Ekonomik-Demokratik Haklar Mücadelemiz” başlığı altında Türkiye çapında yapılacak toplantı, forum ve panel programını görüyoruz. TMMOB’nin uyarı-tartışma toplantıları da dergide yer buluyor. Dergide TMMOB’nin 24. Olağan Genel Kurulu’na ilişkin bilgiler verilirken, TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Teoman Öztürk’ün konuşması tam metin yayımlanıyor. TMMOB bünyesinde grevli toplusözleşmeli sendikal haklar mücadelesi 19 Eylül 1979 tarihli iş bırakma eylemiyle doruk noktasına ulaşıyor. Bu eylem derginin bir sonraki sayısında geniş yer buluyor.

Elektrik Mühendisliği Dergisi, 267-268 Sayı, Mart-Nisan 1979

Adım Adım 12 Eylül'e Doğru

1979 yılının Eylül-Ekim sayısında kapağa “uziletişim” konusu taşınırken, 3. MC Hükümeti’nin Programı’na ilişkin TMMOB ve bağlı odaların hazırladığı eleştiriye tam metin olarak yer veriliyor. EMO Yönetim Kurulu’nun başyazısında ise ülkenin giderek antidemokratik koşullara teslim edilme-ye başladığını okuyoruz:

“İşçi ve emekçi kitlelerin ekonomik-demokratik istemlerini duyurup, haklarını arayabildikleri araçları TÖB-DER, TÜTED gibi demokratik kitle örgütleri kapatılıyor, devrimci demokrat, ilerici işçi sendikası yöneticileri tutuklanıyor. Arkasından, yıllardır binlerce devrimci, demokrat ve yurtseverin kanına giren faşist katiller ortada dururken ‘anarşi’, ‘terör’ çılgınlıkları arasında emekçi kitlelere evde, yolda, okulda, fabrikada, işyerinde kısacası her yerde bir baskı ve sindirme kampanyası açılıyor.”

12 Eylül Dergide de Darbe Vurdu

Eylül-Ekim 1979 tarihinde 273-274. sayısı yayımlanan dergi, bu tarihten itibaren 80 Darbesi boyunca çıkarılmıyor. Elektrik Mühendisliği 1981 yılında 275. sayısı ile yeniden okurlarına merhaba diyor.

Bu sayının ve arkasından yayımlanan 276. sayının hangi ayda çıkarıldığını tespit edemezken, daha sonra derginin künyesinde 277. sayının Eylül 1981 tarihi taşıdığını görüyoruz. 1981 yılının ilk sayısında 7 Mart 1981 tarihinde yapılmış olan EMO 27. Olağan Genel Kurulu’na yer verilirken, eski yönetimin künyede yer alması nedeniyle bu sayının tam geçiş döneminde çıkarıldığını anlıyoruz. “Sayısal İletişim” kapağını taşıyan bu dergide, EMO’nun gazete çıkarmaya başladığını ve ilkesel olarak toplumsal ve ekonomik konuların gazetede yer almasının, teknik yazıların ise dergide ağırlık kazanmasının benimsendiğini okuyoruz. Bu sayıda bölümünde okuyuculara verilen bilgilerden o zamana kadar gazetenin de 2 kez çıkarılabilmiş olduğunu öğreniyoruz. Bu sayıda ilgi çeken bir ayrıntı olarak yaklaşık 1.5 yıl önce yayımlanmış son sayıdaki teknik makalelerde yer alan formül yanlışlarına ilişkin düzeltme cetveli yayımlanıyor. 12 Eylül Darbesi ve derginin 1.5 yıllık kesintisine rağmen fikri takibini sürdürerek, geçmiş teknik hataları düzeltme çabası, EMO’nun kurumsallığını ve EMO yöneticilerinin duyarlılığını da ortaya koyuyor.

Asgari Ücret Tespit Komisyonu Yönetmeliği

Darbe sonrası ikinci sayıda “Sayısal İletişim II” kapağıyla yayımlanıyor. TÜBİTAK Marmara Araştırma Enstitüsü Elektronik Ünitesi’nce hazırlanan ve 3 sayıdır yayımlanan çalışmaların böylece tamamlandığı belirtiliyor. Bu sayıda yer alan

Oda’dan Haberler Bölümü’nde İmar ve İskan Bakanlığı’nın Ortak Mesleki Denetim Uygulamasını tek yanlı bir genelge ile belirsizliğe itmesinin ardından TMMOB Genel Kurulu’nda Asgari Ücret ve Çizim Standartları Tespit Komisyonu ve Kontrol Bürolarının Kurulmasına İlişkin Yönetmeliğin kabul edildiğini öğreniyoruz. 1981 yılının 3. sayısı da “Standart ve Kalite Kontrolü” kapağıyla yayımlanıyor. 12 Eylül sonrasında teknik yazılarla ve oldukça dar kapsamlı olarak yayımlanan, ekonomik nedenlerle de sayfa sayısı azaltılan dergide, 3. sayıyla birlikte yeniden canlanmanın işaretleri görülmeye başlanıyor. “Elektrik Enerjisi Yetmezliği ve Kesintiler” konusunda EMO Yönetim Kurulu’nun açıklamasına yer verilen dergide, kalite kontrol ve belgelendirme konusu geniş kapsamlı olarak ele alınıyor.

TMMOB TSE’den Dışlanıyor

Odadan Haberler Bölümü’nde TSE Genel Kurulu’nda TMMOB ve bağlı odalarını temsil eden delegelerin kaldırılması da eleştiriliyor:

“Uzun yıllar standart, kaliteli malı belgeleme, kalite kontrolü konularında yoğun çalışmalar yapmış, önemli bilgi ve doküman birikimine sahip olan mühendis ve mimar örgütlerinin böyle tek yanlı bir uygulama ile TSE çalışmaları dışında tutulması, ülkemizde bu alanda yapılan çalışmaların etkinlik ve yaygınlığına sekte vuracaktır.”

Yine bu dergide, EMO’nun “Elektrik Mühendisliği El Kitabı” ile üyelerine yönelik hizmet üretimine de yeniden başladığını görüyoruz.

Ekim 1981 tarihli 278. sayı, “Elektrik Enerjisi” kapağıyla 1981 yılının 4. dergisi olarak yayımlanıyor. Dergide, EMO Enerji Komisyonu’nun “‘Türkiye’de Elektrik Enerjisi Sektörünün Yapısı ve Tarihsel Gelişimi” Raporu, “Kesintiler 1983’te Önlenecektir” başlığıyla dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Serbülent Bingöl’ün Yankı Dergisi’ne verdiği demeç, EMO Yönetim Kurulu Başkanı Teoman Alptürk’ün “Elektrik Enerjisi Sektöründe Sorunlar ve Çözüm Önerileri” makalesi, TEK Eski Genel Müdürü Gültekin Türkoğlu’nun “Elektrik Darboğazı Nedenleri, Çözüm Yolları” çalışması ile TEK eski Genel Müdürü F. Behçet Yücel’in “Enerji Politikası Olmadan Geleceği Hazırlamak Mümkün Değildir!” başlıklı değerlendirmesini bulabilirsiniz.

1981 yılının son iki sayısı ise “Enerji Sistemlerinin Bakımı-1” ve “Enerji Sistemlerinin Bakımı-2” kapaklarıyla birbirini devam ettiren yazı içeriğiyle yayımlanıyor. Bu dergilerde Macar Elektrik Mühendisleri Odası üyelerince hazırlanmış olan konuya ilişkin tebliğlere yer veriliyor. ■

